

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2015 m. rugsėjo 3 d.¹

Byla C-235/14

Safe Interenvios, SA
prieš
Liberbank, SA
Banco de Sabadell, SA
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, SA

(Audiencia Provincial de Barcelona (Ispanija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Finansų sistemos apsauga nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui —
Direktyva 2005/60/EB — Deramo klientų tikrinimo priemonės — Direktyva 95/46/EB —
Asmens duomenų apsauga — Direktyva 2007/64/EB — Mokėjimo paslaugos vidaus rinkoje“

1. Šio ginčo šalys yra trys kredito įstaigos (*Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, SA* (toliau – BBVA), *Banco de Sabadell, SA* (toliau – *Sabadell*) ir *Liberbank, SA* (toliau – *Liberbank*), toliau kartu – bankai) ir mokėjimo įstaiga (*Safe Interenvios, SA*, toliau – *Safe*)². Bankai uždarė *Safe* juose turėtas sąskaitas, nes jiems kilo įtarimų dėl pinigų plovimo. *Safe* teigia, kad tai nesąžininga komercinė veikla.

2. Kilo klausimas, ar pagal ES teisę, pirmiausia Direktyvą 2005/60/EB (toliau – Pinigų plovimo direktyva)³, valstybei narei draudžiama leisti kredito įstaigai taikyti deramo klientų tikrinimo priemones mokėjimo įstaigai. Atsižvelgiant į pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmę, direktyvoje numatytos trijų rūšių (standartinio, supaprastinto ir sustiprinto) deramo klientų tikrinimo priemonės. Standartinio deramo klientų tikrinimo priemonės pagal 8 straipsnį sudaro, pavyzdžiui, kliento tapatybės nustatymas ir informacijos apie verslo santykių tikslą ir numatomą pobūdį gavimas. 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad supaprastintas deramas klientų tikrinimas atliekamas, kai įstaigos ar asmens, kuriam taikoma ši direktyva (toliau – subjektas, kuriam taikoma direktyva), klientai yra kredito ar finansų įstaigos (įskaitant mokėjimo įstaigas), kurioms taikoma Pinigų plovimo direktyva. Pagal 13 straipsnį reikalaujama atlikti sustiprintą deramą klientų tikrinimą situacijose, kurios gali sudaryti didesnę pinigų plovimo arba teroristų finansavimo grėsmę. Be to, pagal 5 straipsnį valstybės narės gali nustatyti griežtesnes pareigas nei nustatytosios kitomis Pinigų plovimo direktyvos nuostatomis.

3. Jeigu kredito įstaigai gali būti leidžiama taikyti (sustiprinto) deramo klientų tikrinimo priemones mokėjimo įstaigai, kuriai pačiai taikoma Pinigų plovimo direktyva, Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti sąlygas, kuriomis valstybės narės gali tai numatyti. Ar jų taikymas priklauso nuo grėsmės analizės ir ar tarp tokių priemonių gali būti reikalavimas, kad mokėjimo įstaiga pateiktų kredito

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — Dėl „kredito įstaigos“ ir „mokėjimo įstaigos“ apibrėžčių susijusiuose ES teisės aktuose žr. šios išvados 16, 17 ir 44 punktus.

3 — 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui (OL L 309, p. 15) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/78/ES (OL L 331, p. 120).

įstaigai savo klientų ir pervedamų lėšų gavėjų užsienyje duomenis? Atsakant į šiuos klausimus Teisingumo Teismo taip pat prašoma atsižvelgti į direktyvas 95/46/EB (toliau – Asmens duomenų direktyva)⁴, 2005/29/EB (toliau – Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva)⁵ ir 2007/64/EB (toliau – Mokėjimo paslaugų direktyva)⁶.

ES teisės aktai

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

4. Pagal SESV 16 straipsnio 1 dalį „[k]iekvienas asmuo turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą“.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

5. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[k]iekvienas turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą“. 8 straipsnio 2 dalyje išdėstyta, kad „[t]okie duomenys turi būti tinkamai tvarkomi ir naudojami tik konkrečioms tikslams ir tik atitinkamam asmeniui sutikus ar kitais įstatymo nustatytais teisėtais pagrindais“.

6. 52 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „[b]et koks šios Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo ir nekeisti šių teisių ir laisvių esmės. Remiantis proporcingumo principu, apribojimai galimi tik tuo atveju, kai jie būtini ir tikrai atitinka Europos Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti.“

Pinigų plovimo direktyva

7. Pinigų plovimo direktyvos preambulės 5 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad pinigų plovimo ir teroristų finansavimo srityje priemonės, kurių imamasi, turėtų atitikti kitus veiksmus, kurių imasi kiti tarptautiniai forumai, ir ypač būtina atsižvelgti į rekomendacijas, kurias parengė Finansinių veiksmų darbo grupė (toliau – FVDG)⁷ – svarbiausia tarptautinė organizacija kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu srityje. Pinigų plovimo direktyva turėtų atitikti FVDG rekomendacijas, kurios buvo iš esmės peržiūrėtos ir papildytos 2003 m. (toliau – 2003 m. FVDG rekomendacijos)⁸.

8. 10 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, turėtų nustatyti ir patikrinti tikrojo savininko tapatybę. Kad įvykdytų šį reikalavimą, tie subjektai savo nuožiūra gali pasinaudoti viešais įrašais apie tikrąjį savininką, prašyti atitinkamų duomenų iš savo klientų arba gauti informacijos kitais būdais, atsižvelgiant į tai, kad tokio vartotojo patikrinimo priemonių mastas priklauso nuo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmės, kuri savo ruožtu priklauso nuo vartotojo pobūdžio, dalykinių santykių, produkto ar sandorio.

4 — 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355) su tam tikrais pakeitimais, padarytais 2003 m. rugsėjo 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1882/2003 (OL L 284, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 447).

5 — 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, p. 22).

6 — 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičianti direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, p. 1), su pakeitimais.

7 — Taip pat žr. šios išvados 72 punktą.

8 — Yra naujesnė 2012 m. vasario mėn. redakcija – Tarptautiniai kovos su pinigų plovimu, teroristų finansavimu ir ginklų platinimu standartai: FVDG rekomendacijos (toliau – 2012 m. FVDG rekomendacijos). Abi versijos paskelbtos FVDG interneto svetainėje <http://www.fatf-gafi.org/>.

9. 22 konstatuojamojoje dalyje pripažįstama, kad pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizika ne visada vienoda. Pagal grėsmę pagrįstą požiūrį turi būti nustatytas principas, kad tam tikrais atvejais gali būti atliekamas supaprastintas deramas kliento tikrinimas.

10. Kita vertus, pagal 24 konstatuojamąją dalį ES teisės aktuose turi būti pripažinta, kad tam tikrose situacijose pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmė yra didesnė. Taigi, nors reikalaujama, kad būtų nustatoma visų klientų tapatybė ir verslo pobūdis, tam tikrais atvejais būtinos ypač griežtos klientų identifikavimo ir tikrinimo procedūros.

11. 33 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad informacijos atskleidimas, minimas 28 straipsnyje⁹, turėtų būti vykdomas remiantis informacijos apie asmenis perdavimo trečiosioms šalims reikalavimais, apibrėžtais Asmens duomenų direktyvoje, ir kad 28 straipsnis neturi varžyti nacionalinių teisės aktų dėl duomenų apsaugos ir profesinės paslapties.

12. Pagal 37 konstatuojamąją dalį iš valstybių narių tikimasi, kad jos priderins nuostatų įgyvendinimo tvarką atsižvelgdamos į įvairių profesijų ypatumus ir į direktyvos taikymo sritį patenkančių subjektų masto ir dydžio skirtumus.

13. 48 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad Pinigų plovimo direktyvoje gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų Chartijoje, ir direktyva negali būti interpretuojama ir įgyvendinama tokiu būdu, kuris būtų nesuderinamas su Europos žmogaus teisių konvencija.

14. 1 straipsnio 1 dalyje numatyta: „Valstybės narės privalo užtikrinti, kad pinigų plovimas ir teroristų finansavimas būtų uždrausti.“ 1 straipsnio 2 dalyje išvardyti keturių rūšių tyčia atlikti veiksmai, kurie laikomi pinigų plovimu:

„<...>

- a) turto konversija arba perdavimas, žinant, kad šis turtas yra gautas iš nusikalstamos veiklos arba dalyvaujant tokioje veikloje, siekiant nuslėpti arba užmaskuoti neteisėtą turto kilmę arba siekiant padėti kokiam nors asmeniui, kuris dalyvauja nusikalstamoje veikloje, išvengti teisinių šios veiklos pasekmių;
- b) turto tikrojo pobūdžio, šaltinio, vietos, disponavimo, judėjimo, teisių arba nuosavybės teisių į turtą slėpimas arba užmaskavimas, žinant, kad šis turtas yra gautas iš nusikalstamos veiklos arba dalyvaujant tokioje veikloje;
- c) turto įsigijimas, turėjimas arba naudojimas, jo gavimo metu žinant, kad šis turtas gautas iš nusikalstamos veiklos arba dalyvaujant tokioje veikloje;
- d) dalyvavimas, padėjimas, pasikėsinimas įvykdyti ir pagalba, raginimas, parama ir patarimai vykdant bet kurią iš pirmesniuose punktuose minimų veiksmų.“

15. Kaip nustatyta 2 straipsnio 1 dalyje, Pinigų plovimo direktyva taikoma 1) kredito įstaigoms, 2) finansų įstaigoms ir 3) tam tikriems juridiniams ir fiziniams asmenims, kai jie vykdo savo profesinę veiklą. Kitur Pinigų plovimo direktyvoje šių kategorijų subjektai kartu vadinami „įstaigomis ir asmenimis, kuriems taikoma ši direktyva“ (šioje išvadoje – subjektai, kuriems taikoma direktyva).

9 — Žr. šios išvados 29 punktą.

16. 3 straipsnio 1 dalyje „kredito įstaigos“ sąvoka apibrėžta darant nuorodą į to paties termino apibrėžtį Direktyvos 2000/12/EB 1 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje¹⁰ ir reiškia „įmonę, kuri verčiasi indėlių ar kitų gražintinių lėšų priėmimu iš visuomenės ir paskolų teikimu savo sąskaita“.

17. Į „finansų įstaigos“ apibrėžtį patenka „įmonė, kita nei kredito įstaiga, kuri vykdo vieną ar daugiau veiklos rūšių, nurodytų Direktyvos 2006/48/EB I priedo 2–12 punktuose ir 14–15 punktuose“¹¹ (3 straipsnio 2 dalies a punktas). Į tokių veiklos rūšių sąrašą 4 punktu įtrauktos „mokėjimo paslaugos, kaip apibrėžta [Mokėjimo paslaugų direktyvos] 4 straipsnio 3 dalyje“¹², o 5 punktu – „[k]itų mokėjimo priemonių <...> išdavimas ir administravimas, jei šios veiklos neapima 4 punktas“. Pagal Mokėjimo paslaugų direktyvą mokėjimo paslauga apima mokėjimo operacijų vykdymą, o mokėjimo įstaigos – tai mokėjimo paslaugas teikiančios įmonės, atitinkančios kitus tos direktyvos reikalavimus¹³.

18. 5 straipsnyje nustatyta, kad „[s]iekdamos užkirsti kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui, valstybės narės [Pinigų plovimo] direktyvos taikymo srityje gali priimti arba palikti galioti griežtesnes nuostatas“.

19. Be bendrųjų nuostatų dėl standartinio deramo klientų tikrinimo (6–10 straipsniai), II skyriuje („Deramas klientų tikrinimas“) yra atskiri skirsniai dėl supaprastinto deramo klientų tikrinimo (11 ir 12 straipsniai) ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo (13 straipsnis).

20. Pagal 7 straipsnį subjektai, kuriems taikoma direktyva, privalo taikyti deramo klientų tikrinimo priemones tokiais atvejais: a) užmegzdami verslo santykius; b) vykdydami nenuolatinius sandorius, kurių vertė 15 000 EUR ar daugiau; c) kai įtariamas pinigų plovimas ar teroristų finansavimas, nepaisydami jokios leidžiančios nukrypti nuostatos, išimties ar ribos, ir d) kai esama abejonių dėl anksčiau gautų klientų tapatybės duomenų teisingumo ar atitikimo.

21. Deramo klientų tikrinimo priemonės sudaro: „kliento tapatybės nustatymas ir patikrinimas, remiantis dokumentais, duomenimis ar informacija, gauta iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio“ (8 straipsnio 1 dalies a punktas); „tam tikrais atvejais – tikrojo savininko tapatybės nustatymas ir adekvačių, nuo grėsmės priklausančių priemonių, reikalingų taip patikrinti jo tapatybę, <...> ėmimasis“ (8 straipsnio 1 dalies b punktas); „informacijos apie verslo santykių tikslą ir numatomą pobūdį gavimas“ (8 straipsnio 1 dalies c punktas) ir „tęstinė verslo santykių stebėseną, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą <...>“ (8 straipsnio 1 dalies d punktas).

22. 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, gali nustatyti deramo klientų tikrinimo priemonių mastą pagal grėsmę, atsižvelgdami į kliento, verslo santykių, produkto ar sandorio tipą. Jie turėtų galėti kompetentingoms institucijoms įrodyti, kad priemonių mastas atitinka pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmę.

23. Pagal 9 straipsnio 1 dalį valstybės narės turi reikalauti, išskyrus tam tikras išimtis, kad kliento ir tikrojo savininko tapatybė būtų patikrinta prieš pradėdant verslo santykius ar prieš vykdant sandorį.

10 — 2000 m. kovo 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/12/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (OL L 126, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 3 t., p. 272) su pakeitimais.

11 — 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (OL L 177, p. 1). Šia direktyva panaikinta Direktyva 2000/12.

12 — Žr. šios išvados 44 punktą.

13 — Visa sąvokos „mokėjimo įstaigos“ apibrėžtis pateikta Mokėjimo paslaugų direktyvos 4 straipsnio 4 dalyje; žr. šios išvados 44 punktą.

24. Jeigu subjektas, kuriam taikoma direktyva, negali laikytis 8 straipsnio 1 dalies a–c punktų, pagal 9 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą valstybės narės reikalauja, kad jis „nevykdytų sandorių per banko sąskaitą, neužmegztų verslo santykių ar nevykdytų sandorio, ar nutrauktų egzistuojančius verslo santykius ir apsvarstytų galimybę pagal 22 straipsnį¹⁴] apie klientą pranešti finansinės žvalgybos padaliniui (FŽP)“. Pagal 9 straipsnio 6 dalį valstybės narės privalo reikalauti, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, deramo tikrinimo procedūras taikytų ne tik visiems naujiems klientams, bet ir atitinkamu metu esamiems klientams, atsižvelgdami į grėsmės lygį.

25. 11 straipsnio 1 dalyje numatyta: „Nukrypstant nuo 7 straipsnio a, b ir d punktų, 8 straipsnio ir 9 straipsnio 1 dalies, [subjektams, kuriems taikoma direktyva,] nekeliama šiuose straipsniuose numatyti reikalavimai, jei klientas yra kredito ar finansų įstaiga, kuriai taikoma ši direktyva, arba kredito ar finansų įstaiga, esanti trečiojoje šalyje, nustačiusioje šios direktyvos reikalavimams lygiaverčius reikalavimus, ir prižiūrima dėl šių reikalavimų laikymosi.“ 11 straipsnio 2 dalyje nustatytos kitos aplinkybės, kuriomis, nukrypdomos nuo 7 straipsnio a, b ir d punktų, 8 straipsnio ir 9 straipsnio 1 dalies, valstybės narės gali leisti subjektams, kuriems taikoma direktyva, standartinio deramo klientų tikrinimo neatlikti. Pagal 11 straipsnio 3 dalį subjektai, kuriems taikoma direktyva, bet kuriuo atveju turi surinkti pakankamai informacijos, kad nustatytų, ar klientui gali būti taikomos 1 ir 2 dalyse minimos išimtys¹⁵.

26. Pagal 13 straipsnio 1 dalį valstybės narės reikalauja, kad visų pirma situacijose, kurios dėl savo pobūdžio gali sudaryti didesnę pinigų plovimo arba teroristų finansavimo grėsmę, subjektai, kuriems taikoma direktyva, atsižvelgdami į grėsmės lygį, be priemonių, nurodytų 7, 8 straipsniuose ir 9 straipsnio 6 dalyje, taikytų sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones. Jie privalo taip elgtis bent jau situacijose, nurodytose 13 straipsnio 2–4 dalyse, ir kitose situacijose, kurios sudaro didelę grėsmę ir kurios atitinka techninius kriterijus, nustatytus pagal 40 straipsnio 1 dalies c punktą¹⁶. 13 straipsnio 2–4 dalyse nurodytos situacijos yra šios: jeigu klientas fiziškai nedalyvavo nustatant tapatybę; tarptautinių korespondentinės bankininkystės santykių su trečiųjų šalių gaunančiomis įstaigomis atvejais; sandorių arba verslo santykių su politikoje dalyvaujančiais asmenimis, kurių gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje ar trečiojoje valstybėje, atvejais. Tokioms situacijoms išvardytos konkrečios sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės (ar tinkamų priemonių pavyzdžiai).

27. Pagal 20 straipsnį valstybės narės reikalauja, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, itin atkreiptų dėmesį į tokią veiklą, kuri, jų nuomone, dėl savo pobūdžio gali būti ypač susijusi su pinigų plovimu ar teroristų finansavimu.

28. 22 straipsnyje, kuriame, kaip ir 23 straipsnyje, nustatytos informavimo pareigos, reikalaujama, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva (ir atitinkamais atvejais – jų direktoriai ir darbuotojai), visapusiškai bendradarbiautų, *inter alia*, savo iniciatyva skubiai informuodami FŽP, jeigu žino, įtaria ar turi pakankamai pagrindo įtarti, kad atliekamas, buvo atliktas pinigų plovimas ar teroristų finansavimas ar mėginta jį atlikti (22 straipsnio 1 dalies a punktas).

29. 28 straipsniu subjektams, kuriems taikoma direktyva, jų direktoriams ir darbuotojams draudžiama susijusiam klientui ar kitiems tretiesiems asmenims atskleisti, kad informacija buvo perduota pagal 22 ir 23 straipsnius arba kad dėl pinigų plovimo ar teroristų finansavimo yra ar gali būti atliekamas tyrimas.

14 — Taip pat žr. šios išvados 29 punktą.

15 — Įgyvendinimo taisyklės priimtos 2006 m. rugpjūčio 1 d. Komisijos direktyva 2006/70/EB, nustatančia Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/60/EB įgyvendinimo priemones, susijusias su „politikoje dalyvaujančių asmenų“ apibrėžimu, ir supaprastinto deramo klientų tikrinimo procedūroms taikomus techninius kriterijus bei išimtis, suteikiamas dėl to, kad finansine veikla verčiamasi retai arba labai ribotai (OL L 214, p. 29). Nors ta direktyva nustatytos įgyvendinimo priemonės, susijusios, *inter alia*, su techniniais kriterijais, kuriais remiantis vertinama, ar situacija kelia nedidelę pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmę, kaip nurodyta Pinigų plovimo direktyvos 11 straipsnio 2 ir 5 dalyse, ji neapėmia 11 straipsnio 1 dalies.

16 — Žr. šios išvados 32 punktą.

30. Pagal 34 straipsnio 1 dalį, siekdamas užbėgti už akių ir užkirsti kelią veiksams, susijusiems su pinigų plovimu ar teroristų finansavimu, valstybės narės turi reikalauti, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, nustatytų adekvačias ir tinkamas politikas ir procedūras, susijusias su deramu tikrinimu, pranešimu, įrašų saugojimu, vidaus kontrole, rizikos įvertinimu, rizikos valdymu, reikalavimų vykdymo valdymu ir komunikacija.

31. 36 ir 37 straipsniai susiję su priežiūra. Pirmiausia 37 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog valstybės narės privalo reikalauti iš kompetentingų institucijų bent jau veiksmingai stebėti ir imtis reikalingų priemonių, kad visi subjektai, kuriems taikoma direktyva, laikytųsi direktyvos reikalavimų.

32. Pagal 40 straipsnio 1 dalies c punktą Komisija gali imtis įgyvendinimo priemonių, kuriomis įdiegiami techniniai kriterijai, skirti nustatyti, ar situacijos sudaro didelę pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmę, kaip nurodyta 13 straipsnyje.

Asmens duomenų direktyva

33. Asmens duomenų direktyvos preambulės 8 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „asmenų teisių ir laisvių apsauga tvarkant [asmens] duomenis turi būti lygiavertė visose valstybėse narėse“. 9 konstatuojamojoje dalyje pripažįstama, kad valstybės narės nebegalės trukdyti asmens duomenims laisvai judėti iš vienos valstybės į kitą tuo pagrindu, kad yra saugomos asmenų teisės ir laisvės, tačiau joms liks šiek tiek pasirinkimo laisvės, kuria (įgyvendinant Asmens duomenų direktyvą) galės pasinaudoti ir verslo bei socialiniai partneriai.

34. 1 straipsnyje numatyta, kad „valstybės narės saugo fizinių asmenų pagrindines teises ir laisves, o ypač jų privatumo teisę tvarkant asmens duomenis“. Pagal 1 straipsnio 2 dalį „[v]alstybės narės nevaržo ir nedraudžia laisvo asmens duomenų judėjimo tarp valstybių narių dėl priežasčių, susijusių su apsauga, skiriama pagal šio straipsnio 1 dalį“.

35. Pagal 2 straipsnio a punktą „asmens duomenys“ reiškia „bet kurią informaciją, susijusią su asmeniu (duomenų subjektu), kurio tapatybė yra nustatyta arba gali būti nustatyta“, o „asmuo, kurio tapatybė gali būti nustatyta“, yra „tas asmuo, kurio tapatybė gali būti nustatyta tiesiogiai ar netiesiogiai, ypač pasinaudojus nurodytu asmens identifikavimo kodu arba vienu ar keliais to asmens fizinei, fiziologinei, protinei, ekonominei, kultūrinei ar socialinei tapatybei būdingais veiksniais“.

36. „Asmens duomenų tvarkymas“ pagal 2 straipsnio b punktą reiškia „bet kurią operaciją ar operacijų rinkinį, automatiniais arba neautomatiniais būdais atliekamus su asmens duomenimis, kaip antai: rinkimas, užrašymas, rūšiavimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, atgaminimas, paieška, naudojimas, atskleidimas perduodant, platinant ar kitu būdu padarant juos prieinamus, išdėstymas reikiama tvarka ar sujungimas derinant, blokavimas, trynimas ar naikinimas“.

37. Pagal 3 straipsnio 1 dalį Asmens duomenų direktyva taikoma „automatiniais būdais tvarkant asmens duomenis ištiesai arba dalimis ir neautomatiniais būdais tvarkant asmens duomenis, kai tie duomenys sudaro arba yra skirti sudaryti rinkmenų sistemos dalį“.

38. 7 straipsnyje nustatyti kriterijai, pagal kuriuos nustatoma, ar duomenų tvarkymas teisėtas. Pagal 7 straipsnio atitinkamai c ir f punktus duomenys tvarkomi teisėtai, jeigu „tvarkyti reikia vykdant teisingą prievolę, kuri privaloma duomenų valdytojui“, ir „tvarkyti reikia dėl teisėtų interesų, kurių siekia duomenų valdytojas arba trečioji šalis (šalys), kurioms atskleidžiami duomenys, išskyrus atvejus, kai duomenų subjekto, kuriam pagal 1 straipsnio 1 dalį reikalinga apsauga, teisės ir laisvės yra viršesnės nei šie interesai“.

Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva

39. Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvos preambulės 8 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad ši direktyva tiesiogiai gina vartotojo ekonominius interesus nuo nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu ir netiesiogiai gina teisėtą verslą nuo jo konkurentų, kurie nesilaiko joje nustatytų taisyklių. Taigi šia direktyva užtikrinama sąžininga konkurencija ja derinamose srityse.

40. Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvoje „vartotojas“ – tai „bet kuris fizinis asmuo, kuris komercinėje veikloje, kuriai taikoma ši direktyva, veikia siekdamas tikslų, nesusijusių su jo prekyba, verslu, amatu arba profesija“ (2 straipsnio a punktas). „Prekybininkas“ – tai „bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, kuris komercinėje veikloje, kuriai taikoma ši direktyva, veikia siekdamas tikslų, susijusių su jo prekyba, verslu, amatu arba profesija, ar bet kuris asmuo, veikiantis prekybininko vardu arba jo naudai“ (2 straipsnio b punktas). „Įmonių komercinė veikla vartotojų atžvilgiu“ arba „komercinė veikla“ – tai „bet kuris prekybininko atliekamas veiksmas, neveikimas, elgesys arba pareiškimas, komercinis pranešimas, įskaitant reklamą ir prekybą, tiesiogiai susijęs su produkto [t. y. bet kokios prekės ar paslaugos¹⁷] pirkimo skatinimu, pardavimu arba tiekimu vartotojams“ (2 straipsnio d punktas).

41. 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva „taikoma nesąžiningai įmonių komercinei veiklai vartotojų atžvilgiu, kaip nustatyta šios direktyvos 5 straipsnyje [kuriuo uždrausta ir apibrėžta nesąžininga komercinė veikla], prieš ir po komercinio sandorio dėl produkto sudarymo bei jo metu“.

42. 3 straipsnio 4 dalyje nustatyta: „Jeigu [Nesąžiningos komercinės veiklos] direktyvos nuostatos prieštarauja kitoms Bendrijos taisyklėms, reglamentuojančioms konkrečius nesąžiningos komercinės veiklos aspektus, pastarosios turės viršenybę ir bus taikomos tiems konkrečioms aspektams.“

Mokėjimo paslaugų direktyva

43. Mokėjimo paslaugų direktyva, *inter alia*, nustatytos taisyklės, pagal kurias valstybės narės nustato šešias mokėjimo paslaugų teikėjų kategorijas, įskaitant kredito įstaigas, kaip apibrėžta Direktyvos 2006/48/EB 4 straipsnio 1 dalies a punkte (1 straipsnio 1 dalies a punktas), ir mokėjimo įstaigas, kaip apibrėžta Mokėjimo paslaugų direktyvoje (1 straipsnio 1 dalies d punktas).

44. 4 straipsnio 3 punkte „mokėjimo paslauga“ apibrėžta kaip „bet kuri priede išvardyta veiklos rūšis“, ir tai aprėpia mokėjimo operacijų vykdymą. „[M]okėjimo įstaiga“ pagal 4 straipsnio 4 punktą yra „juridinis asmuo, kuriam pagal 10 straipsnį [kuriuo reikalaujama, kad įmonės, ketinančios teikti mokėjimo paslaugas, prieš pradėdamos jas teikti gautų leidimą vykdyti mokėjimo įstaigos veiklą] buvo išduotas leidimas teikti ir vykdyti mokėjimo paslaugas visoje Bendrijoje“. „Mokėjimo paslauga“ – tai „bet kuri priede išvardyta veiklos rūšis“ (4 straipsnio 3 punktas). „Tarpininkas“ – tai „fizinis arba juridinis asmuo, kuris teikdamas mokėjimo paslaugas veikia mokėjimo įstaigos vardu“ (4 straipsnio 22 punktas).

45. Pagal 5 straipsnį prašymas išduoti leidimą vykdyti mokėjimo įstaigos veiklą pateikiamas kartu pateikiant įvairius dokumentus, įskaitant „vidaus kontrolės mechanizmą, kuriuos pareiškėjas yra įdiegęs siekdamas įvykdyti pareigas, susijusias su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu pagal [Pinigų plovimo direktyvą], aprašymą“. 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad leidimai išduodami, „jei kartu su prašymu leidimui gauti pateikta informacija ir įrodymai atitinka visus 5 straipsnyje nustatytus

17 — Žr. Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvos 2 straipsnio c punktą.

reikalavimus ir kompetentingos institucijos, nuodugnai patikrinusios prašymą, pateikė teigiamą bendrą įvertinimą“. Pagal 12 straipsnio 1 dalį leidimai gali būti panaikinti tik nustatytais aplinkybėmis, pavyzdžiui, jei mokėjimo įstaiga nebeatitinka leidimo išdavimo sąlygų (12 straipsnio 1 dalies c punktas).

46. Pagal 17 straipsnio 1 dalį tais atvejais, kai mokėjimo įstaiga ketina teikti mokėjimo paslaugas per tarpininką, ji buveinės valstybės narės kompetentingoms institucijoms pateikia tam tikrą informaciją, kad tas tarpininkas būtų įrašytas į viešąjį registrą, numatytą 13 straipsnyje. Tą informaciją sudaro tarpininko pavadinimas, adresas ir vidaus kontrolės mechanizmų, kuriuos tarpininkai naudos, kad įvykdytų pareigas, susijusias su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu pagal Pinigų plovimo direktyvą, aprašymas.

47. Pagal 20 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą valstybės narės kompetentingomis institucijomis paskiria „<...> viešosios valdžios institucijas arba įstaigas, kurios yra pripažintos nacionalinės teisės aktuose arba kurias pripažįsta viešosios valdžios institucijos, kurioms nacionaliniuose teisės aktuose šiuo tikslu suteikti aiškūs įgaliojimai, įskaitant nacionalinius centrinius bankus“. Antroje pastraipoje nustatyta, kad tos institucijos turi užtikrinti nepriklausomumą nuo ūkio subjektų ir išvengti interesų konflikto. Nepažeidžiant pirmos pastraipos, mokėjimo įstaigos, kredito įstaigos, elektroninių pinigų įstaigos arba pašto pinigų persiuntimo sistemų (žiro) įstaigos negali būti kompetentingos institucijos.

48. 21 straipsnyje („Priežiūra“) nustatyta:

„1. Valstybės narės turi užtikrinti, kad kompetentingų institucijų vykdomos kontrolės priemonės, skirtos patikrinti, kaip laikomasi šios antraštinės dalies [„Mokėjimo paslaugų teikėjai“] nuostatų, būtų proporcingos, tinkamos ir pritaikomos atsižvelgiant į riziką, kuri kyla mokėjimo įstaigoms. Siekiant patikrinti, kaip laikomasi šios antraštinės dalies nuostatų, kompetentingos įstaigos turi teisę imtis šių veiksmų, visų pirma:

- a) reikalauti, kad mokėjimo įstaiga pateiktų visą informaciją, kurios reikia stebint, kaip laikomasi nuostatų;
- b) atlikti patikrinimus vietoje – mokėjimo įstaigoje, tarpininko ar filialo, mokėjimo įstaigos atsakomybe teikiančio mokėjimo paslaugas, ar bet kurio išorės subjekto, kuriam perduodamas veiklos vykdymas būstinėje;
- c) teikti rekomendacijas ir gaires bei atitinkamais atvejais nustatyti privalomosios galios administracines nuostatas; ir
- d) sustabdyti leidimo galiojimą arba jį panaikinti 12 straipsnyje nurodytais atvejais.

2. <...> valstybės narės numato, jog jų atitinkamos kompetentingos institucijos gali mokėjimo įstaigoms arba toms įstaigoms, kurios iš tikrųjų kontroliuoja mokėjimo įstaigų veiklą, ir kurios pažeidžia įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su jų mokėjimo paslaugų veiklos priežiūra ar vykdymu, priimti arba taikyti baudas ar priemones, kuriomis konkrečiai siekiama pašalinti pastebėtus pažeidimus arba jų priežastis.

<...>“

49. 79 straipsnyje „Duomenų apsauga“ numatyta: „Valstybės narės leidžia asmens duomenis tvarkyti mokėjimo sistemose ir mokėjimo paslaugų teikėjams, kai tai yra būtina siekiant užtikrinti sukčiavimo atliekant mokėjimus prevenciją, tyrimą ir nustatymą. Tokie asmens duomenys tvarkomi laikantis [Asmens duomenų direktyvos] nuostatų.“

Nacionalinė teisė

50. 2010 m. balandžio 28 d. Įstatymu Nr. 10/2010 dėl pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos (*Ley 10/2010, de 28 de abril, de prevención del blanqueo de capitales y de la financiación del terrorismo*, toliau – Įstatymas Nr. 10/2010), kuriuo į Ispanijos teisę perkelta Pinigų plovimo direktyva, nustatytos trijų rūšių deramo klientų tikrinimo priemonės: i) standartinio deramo klientų tikrinimo priemonės (3–6 straipsniai); ii) supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemonės (9 straipsnis)¹⁸; iii) sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės (11 straipsnis).

51. Standartinio deramo klientų tikrinimo priemonės sudaro susijusių asmenų tapatybės nustatymas (3 straipsnis), tikrųjų naudos gavėjų tapatybės nustatymas (4 straipsnis), informacijos apie numatomų verslo santykių tikslą ir pobūdį gavimas (5 straipsnis) ir nuolatinė verslo santykių stebėseną (6 straipsnis).

52. Pagal 7 straipsnio 3 dalį asmenims, kuriems taikomas Įstatymas Nr. 10/2010, neleidžiama užmegzti verslo santykių ar vykdyti operacijų, jeigu jie negali taikyti šiuo įstatymu numatytų deramo klientų tikrinimo priemonių. Jeigu tokia galimybė išnyksta, kai verslo santykiai jau užmegzti, jie turėtų nutraukti tokius santykius.

53. 9 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta, kad asmenims, kuriems taikomas Įstatymas Nr. 10/2010, leidžiama netaikyti tam tikrų standartinio deramo klientų tikrinimo priemonių klientams, kurie yra finansų įstaigos, turinčios buveinę Europos Sąjungoje ar lygiavertėse trečiojoje šalyse ir prižiūrimos dėl reikalavimų, susijusių su deramo tikrinimo priemonėmis, laikymosi. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, žodis „leidžiama“ reiškia, kad šia nuostata nenustatoma pareiga. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl tikslios jos reikšmės.

54. Pagal 11 straipsnį sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių būtina imtis, kai atlikus grėsmės vertinimą nustatoma, kad yra didelė pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmė. Tam tikros situacijos, pirmiausia susijusios su pinigų siuntimo paslaugomis, dėl savo pobūdžio kelia tokią grėsmę.

Faktinės aplinkybės, procesas ir pateikti klausimai

55. *Safe* yra bendrovė, kuri perveda klientų lėšas į užsienį (t. y. į kitas valstybes nares ir į trečiąsias šalis) naudodamasi savo sąskaitomis kredito įstaigose.

56. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad bankai užblokavo *Safe* juose turimas sąskaitas, kai ši atsisakė pateikti jiems informaciją (apie savo klientus ir pinigų perlaidų paskirtį), kurios jie prašė pagal Įstatymą Nr. 10/2010, dėl pažeidimų, susijusių su tarpininkais, kuriuos *Safe* įgaliojo atlikti perlaidas iš savo sąskaitų ir kuriuos buvo patikrinęs *Banco de España* (Ispanijos bankas).

57. 2011 m. gegužės 11 d. BBVA pranešė apie šiuos pažeidimus *Servicio Ejecutivo de la Comisión de Prevención del Blanqueo de Capitales e Infracciones Monetarias del Banco de España* (Ispanijos banko už pinigų plovimo ir finansinių nusikaltimų prevenciją atsakingos komisijos vykdomajai tarnybai, toliau – SEPBLAC). 2011 m. liepos 22 d. BBVA pranešė *Safe* apie neatšaukiamą jos sąskaitos blokavimą.

58. *Safe* apskundė BBVA sprendimą blokuoti jos sąskaitą (ir panašius kitų dviejų bankų sprendimus) *Juzgado de lo Mercantil No 5 de Barcelona* (Barselonos komercinių bylų teismas Nr. 5, toliau – Komercinių bylų teismas) remdamasi tuo, kad blokavimas buvo nesąžiningos konkurencijos veiksmas, dėl kurio ji negalėjo vykdyti įprastos veiklos, t. y. pervesti lėšų į užsienį. *Safe* teigimu, i) tarptautinių pinigų perlaidų veiklai vykdyti ji būtinai turi turėti sąskaitas, ii) ji konkuruoja rinkoje su bankais,

18 — 10 straipsnis susijęs su supaprastintomis priemonėmis, bet jos taikomos produktams ar operacijoms.

iii) bankai anksčiau niekada nereikalavo, kad *Safe* jiems pateiktų duomenų apie savo klientus, lėšų kilmę ir paskirtį (tai pradėta daryti bankams vadovaujantis Įstatymu Nr. 10/2010), ir iv) tokių duomenų teikimas bankams prieštarautų asmens duomenų apsaugos teisės aktams. Bankai atsakė, kad jų taikytos priemonės atitiko Įstatymą Nr. 10/2010, buvo pagrįstos, pirmiausia dėl su tarptautiniu lėšų pervedimu susijusios grėsmės, ir neprieštaravo konkurencijos teisei.

59. 2009 m. rugsėjo 25 d. Komercinių bylų teismas atmetė *Safe* ieškinį. Jis nusprendė, jog bankai turėjo teisę prašyti *Safe* imtis sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių ir pateikti informaciją apie klientus, jeigu jie nustatė požymių, kad *Safe* savo elgesiu pažeidė Įstatymą Nr. 10/2010. Kiekvienu atveju reikėjo išnagrinėti, ar bankai pagrįstai blokavo *Safe* sąskaitas. Nors nė vienas bankas nepažeidė jokių konkrečių draudimų imtis antikonkurencinių veiksmų, *Sabadell* ir *Liberbank* (bet ne BBVA) pasielgė nesažiningai, nes nepagrindė, kodėl priimtose priemonėse buvo reikalingos. Nuspręsta, kad BBVA veikė pagrįstai, nes rėmėsi patikromis, kurios parodė, jog 22 % perlaidų, padarytų naudojantis *Safe* sąskaitomis nuo 2010 m. rugsėjo 1 d. iki lapkričio 30 d., atliko *ne* tarpininkai, kuriuos *Safe* buvo įgaliojusi ir kuriuos buvo patikrinęs Ispanijos bankas. Be to, tuo laikotarpiu perlaidas atliko 1 291 asmuo, o tai daug daugiau nei *Safe* tarpininkų skaičius. Ekspertų ataskaitoje taip pat pabrėžta grėsmė, susijusi su perlaidomis, kurias vykdo ne nustatyti tarpininkai.

60. *Safe*, *Sabadell* ir *Liberbank* apskundė tą sprendimą *Audiencia Provincial*, Barselona (Barselonos provincijos teisme, toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) ir šis teismas nagrinėja visus tris apeliacinius skundus kartu.

61. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad visoms susijusioms šalims taikomas Įstatymas Nr. 10/2010, nes jos patenka į to įstatymo 2 straipsnyje nurodytas kategorijas, tarp kurių yra kredito įstaigų ir mokėjimo įstaigų kategorijos. Be to, visos šalys konkuruoja rinkoje ir vykdo tokią pat tarptautinių perlaidų veiklą. Tačiau mokėjimo įstaigos (kaip antai *Safe*) privalo verstis šia veikla naudodamosi kredito įstaigose (kaip antai bankuose) turimomis sąskaitomis.

62. *Safe* teigia, kad, pirma, BBVA neprivalėjo imtis deramo klientų tikrinimo priemonių prieš finansų įstaigas, nes jas tiesiogiai prižiūri valdžios institucijos, pirmiausia Ispanijos bankas. Antra, Ispanijoje su mokėjimo įstaigų klientų duomenimis gali susipažinti tik SEPBLAC. Trečia, net jeigu BBVA privalėjo imtis deramo klientų tikrinimo priemonių, jis turėjo atlikti išsamų ir nuodugną *Safe* taikomos atitinkamų teisės aktų reikalavimų laikymosi politikos tyrimą prieš imdamasis tokių priemonių. Šioje byloje BBVA tik paprašė parengti ekspertų ataskaitą, kuri buvo parengta remiantis BBVA duomenimis. Ketvirta, Įstatymas Nr. 10/2010 netaikomas tokiems asmenims kaip tarpininkai, kurie padeda finansų įstaigoms pervesti lėšas.

63. *Sabadell* apeliaciniame skunde nurodyta, kad Komercinių bylų teismo sprendimu pripažinta, jog *Sabadell* iš esmės galėjo imtis sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių, bet ne šiuo atveju. *Liberbank* ginčija, kad sąskaitos blokavimas buvo pagrįstas, nes *Safe* nepateikė prašytos informacijos.

64. Atsižvelgdamas į tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo priimti prejudicinį sprendimą šiais klausimais:

„1) Dėl [Pinigų plovimo direktyvos] 11 straipsnio 1 dalies aiškinimo:

- a) Siejant šią nuostatą su tos pačios direktyvos 7 straipsniu, ar Bendrijos teisės aktų leidėjas ketino nustatyti tikrą galimybės kredito įstaigoms imtis deramo jų klientų tikrinimo priemonių, kai jos pačios yra mokėjimo įstaigos, kurioms savo ruožtu atsiranda pareigų pagal savo pačių priežiūros sistemą, išimtį ar tik leidimą daryti išimtį?
- b) Siejant šią nuostatą su tos pačios direktyvos 7 straipsniu, ar nacionalinės teisės aktų leidėjas, perkeldamas nurodytose nuostatose įtvirtintą išimtį, gali ją suformuluoti skirtingai, palyginti su originaliu jos tekstu?

- c) Ar 11 straipsnio 1 dalyje numatyta išimtis sustiprinto tikrinimo priemonėms taikoma taip pat kaip deramo tikrinimo priemonėms?
- 2) Papildomai, jeigu atsakymas į pirmesnius klausimus būtų teigiamas, t. y. kad kredito įstaigos gali mokėjimo įstaigų atžvilgiu taikyti deramo tikrinimo ir sustiprinto tikrinimo priemones:
- a) Kokios apimties yra kredito įstaigų teisė vykdyti mokėjimo įstaigų sandorių priežiūrą? Ar galima laikyti, kad leidimas vykdyti deramo tikrinimo procedūrų ir priemonių, kurių savo ruožtu ėmėsi mokėjimo įstaigos, priežiūrą joms suteiktas pagal [Pinigų plovimo direktyvos] nuostatas, ar tokia teisė priklauso tik [Mokėjimo paslaugų direktyvoje] nurodytoms valstybinėms institucijoms, šiuo atveju *Banco de España* <...>?
- b) Ar, norėdamos pasinaudoti tokia teise imtis priemonių, kredito įstaigos turi turėti tam tikrą specialų pateisinimą, susijusį su mokėjimo įstaigos veiksmis, ar tokias priemones gali taikyti bendrai vien dėl to, kad mokėjimo įstaiga užsiima rizikinga veikla, kaip antai pinigų perlaidų siuntimu į užsienį?
- c) Jeigu būtų nuspręsta, jog reikia konkretaus pateisinimo tam, kad kredito įstaigos galėtų imtis tikrinimo priemonių mokėjimo įstaigų atžvilgiu:
- i) Į kokius veiksmus turi atsižvelgti banko įstaiga norėdama imtis tikrinimo priemonių?
- ii) Ar galima laikyti, kad kredito įstaiga turi teisę tuo tikslu vertinti deramo tikrinimo priemones, kurias savo procedūrose taiko mokėjimo įstaiga?
- iii) Ar, norėdama pasinaudoti tokia teise, banko įstaiga turi prieš tai nustatyti, kad dėl tam tikrų mokėjimo įstaigos veiksmų kyla įtarimų, kad ji dalyvauja pinigų plovimo ar terorizmo finansavimo veikloje?
- 3) Papildomai, jeigu būtų nuspręsta, kad kredito įstaigos turi teisę imtis sustiprinto tikrinimo priemonių mokėjimo įstaigų atžvilgiu:
- a) Ar leistina, kad tarp šių priemonių būtų ir tos, kurias taikant iš mokėjimo įstaigų reikalaujama pateikti visų jų klientų, kurių lėšos pervedamos, tapatybės duomenis ir gavėjų tapatybės duomenis?
- b) Ar su [Asmens duomenų direktyva] suderinama tai, kad mokėjimo įstaigos privalo kredito įstaigoms, su kuriomis jos įpareigos bendradarbiauti ir su kuriomis taip pat konkuruoja rinkoje, pateikti jų klientų tapatybės duomenis?“

65. Rašytines pastabas pateikė BBVA, *Safe*, Ispanijos ir Portugalijos vyriausybės, Europos Komisija. 2015 m. gegužės 6 d. posėdyje žodines pastabas pateikė tos pačios šalys, išskyrus BBVA ir Portugalijos vyriausybę.

Vertinimas

Preliminarios pastabos

66. Nacionalinio teismo nagrinėjamo ginčo esmė – ar pagal (tinkamai įgyvendintą) Pinigų plovimo direktyvą bankai turėjo teisę arba privalėjo imtis veiksmų, kurių jie ėmėsi, arba ar jie nepagrįstai pasinaudojo ta direktyva, kad pateisintų nesąžiningos konkurencijos veiksmus.

67. Prejudiciniai klausimai keliami tik tiek, kiek bankai ir *Safe* yra subjektai, kuriems taikoma Pinigų plovimo direktyva¹⁹. Nė viena šalis neginčijo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo priimto sprendimo, kuriame klausimai buvo suformuluoti jas atitinkamai vadinant kredito įstaigomis ir mokėjimo įstaiga, kaip apibrėžta nacionalinės teisės akte, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas Pinigų plovimo direktyvos 3 straipsnis.

68. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti Pinigų plovimo direktyvos 11 straipsnio 1 dalį, pirmiausia – ar ta nuostata, skaitoma kartu su 5 ir 7 straipsniais, valstybėms narėms draudžiama leisti ar reikalauti, kad kredito įstaiga taikytų standartinio deramo klientų tikrinimo priemones klientui, kuris yra mokėjimo įstaiga ir kuriam taip pat taikoma Pinigų plovimo direktyva (pirmojo klausimo a ir b punktai). Pirmojo klausimo c punktu panašiai klausama dėl sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių pagal 13 straipsnį.

69. Mano nuomone, atsakymas į pirmąjį klausimą pirmiausia priklauso nuo Pinigų plovimo direktyvos 7 straipsnio, 11 straipsnio 1 dalies ir 13 straipsnio taikymo srities. Jeigu, įgyvendinant kurias nors iš tų nuostatų, valstybėms narėms nedraudžiama leisti ar reikalauti, kad kredito įstaiga blokuotų mokėjimo įstaigos sąskaitas tokiomis aplinkybėmis kaip nagrinėjamoje byloje, nebūtina nagrinėti 5 straipsnio, nes pareigos pagal nacionalinę teisę tokiu atveju tiesiog atitinka nustatytąsias Pinigų plovimo direktyvoje.

70. Kita vertus, jeigu Pinigų plovimo direktyvos 5 ir 7 straipsnius, 11 straipsnio 1 dalį ir 13 straipsnį reikėtų aiškinti kaip draudimą valstybėms narėms leisti ar reikalauti, kad kredito įstaigos, kaip antai bankai, taikytų (sustiprinto) deramo klientų tikrinimo priemones, kai reikia imtis supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemonių, antrasis ir trečiasis klausimai nebėra svarbūs, nes negalėjo būti teisėto bankų pasirinktų priemonių pagrindo.

71. Jeigu pagal Pinigų plovimo direktyvą valstybėms narėms nedraudžiama leisti ar reikalauti, kad tokiomis aplinkybėmis būtų imamasi (sustiprinto) deramo klientų tikrinimo priemonių, antruoju ir trečiuoju klausimais Teisingumo Teismo klausama apie tokių priemonių taikymo sritį ir sąlygas, kuriomis jas galima taikyti. Pirmiausia ar nacionalinės teisės aktais galima nustatyti, kad kredito įstaigos prižiūrėtų mokėjimo įstaigų vykdomas operacijas ir deramo klientų tikrinimo procedūras ir priemones, ir, jeigu taip, kokia tos priežiūros apimtis (antrojo klausimo a punktas)? Ar būtinas konkretus pagrindas norint pasinaudoti teise imtis (sustiprinto) deramo klientų tikrinimo priemonių, ar pakanka to, kad klientas užsiima rizikinga veikla (antrojo klausimo b punktas)? Jeigu būtinas konkretus pagrindas, kokiais kriterijais turi būti pagrįsta tokia analizė (antrojo klausimo c punktas)? Galiausiai ar tokios deramo klientų tikrinimo priemonės gali apimti reikalavimą, kad mokėjimo įstaigos pateiktų visų savo klientų, kurių lėšos pervedamos, tapatybės duomenis ir lėšų gavėjų tapatybės duomenis, ir ar tai atitinka Asmens duomenų direktyvą (trečiojo klausimo a ir b punktai)?

72. Aiškindamos Pinigų plovimo direktyvą, visos šalys rėmėsi FVDG, kuri yra tarpvyriausybiniu subjektu, nustatantis standartus ir skatinantis politiką kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu srityje²⁰, rekomendacijomis ir kita jos parengta medžiaga. Teisingumo Teismas jau yra pripažinęs, kad Pinigų plovimo direktyva (kaip ir jos pirmtakė Direktyva 91/308/EEB) buvo priimta siekiant taikyti FVDG rekomendacijas ir padaryti jas privalomas Europos Sąjungoje²¹. Todėl Pinigų plovimo direktyvą reikėtų aiškinti remiantis 2003 m. FVDG rekomendacijomis²², kurios iš esmės yra minimalūs standartai šioje srityje. Prireikus atitinkamai į jas atsižvelgti.

19 — T. y. kredito įstaigos ar finansų įstaigos, kaip nurodyta Pinigų plovimo direktyvos 2 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose.

20 — Žr. 2003 m. FVDG rekomendacijų įžangos 1 išnašą ir 2012 m. FVDG rekomendacijų įžangą, p. 7. Komisija nurodyta kaip FVDG narė.

21 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar*, C-212/11, EU:C:2013:270 (toliau – Sprendimas *Jyske Bank Gibraltar*), 46 ir 63 punktus.

22 — Žr. šios išvados 7 punktą.

73. Kai kuriuose klausimuose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paminėjo konkrečias Sąjungos teisės nuostatas, kituose – ne. Tačiau remiantis nusistovėjusia praktika, norėdamas pateikti pakankamus atsakymus į prejudicinius klausimus, Teisingumo Teismas gali nuspręsti, kad būtina išnagrinėti Sąjungos teisės nuostatas, į kurias nuorodų nepadaryta²³. Siūlydama atsakymus į prejudicinius klausimus, laikausi šio požiūrio.

74. Nors trečiojo klausimo b punkte nepaminėta Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kitur nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą vis dėlto abejoja dėl teisių pagal tą direktyvą ir pagal Pinigų plovimo direktyvą santykio. Tačiau šiuo atveju Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva netaikoma, nes *Safe nėra* asmuo, kuris „veikia siekdamas tikslų, nesusijusių su jo prekyba, verslu, amatu arba profesija“²⁴. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad sąvokos „klientas“ ir „prekybininkas“ šioje direktyvoje visiškai priešingos ir kad „vartotojas“ reiškia „bet kurią fizinį asmenį, neužsiimančią komercine arba prekybine veikla“²⁵. Taigi *Safe nėra* vartotojas, kaip apibrėžta toje direktyvoje.

Pinigų plovimo direktyvos 11 straipsnio 1 dalies taikymo sritis (pirmojo klausimo a–c punktai)

75. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai to nenurodė, iš bylos medžiagos detalių ir rašytinių bei žodinių pastabų matyti, kad BBVA kilo įtarimų dėl pinigų plovimo ar teroristų finansavimo, kai jis nustatė pažeidimų, susijusių su informacija apie tarpininkus, kurie siuntė pinigų perlaidas naudodamiesi *Safe* sąskaitomis BBVA.

76. BBVA blokavo *Safe* sąskaitą remdamasis Įstatymu Nr. 10/2010, kuriuo, viena vertus, leidžiama taikyti supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones finansų įstaigoms, prižiūrimoms dėl reikalavimų, susijusių su deramo klientų tikrinimo priemonėmis, laikymosi, kita vertus, reikalaujama, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, atsižvelgdami į grėsmės vertinimą, taikytų sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones situacijose, kurios dėl savo pobūdžio gali sudaryti didelę pinigų plovimo arba teroristų finansavimo grėsmę, kaip antai lėšų perleidimo atveju.

77. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar pagal Pinigų plovimo direktyvą draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais taip reglamentuojamos (supaprastinto ir sustiprinto) deramo klientų tikrinimo priemonės.

78. Pinigų plovimo direktyvoje numatytos trijų rūšių (standartinio, supaprastinto ir sustiprinto) deramo klientų tikrinimo priemonės. Valstybės narės privalo numatyti tinkamą šių priemonių taikymą, kad užtikrintų finansų sistemos apsaugą nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui. Tokias priemones gali prireikti taikyti prieš užmezgant verslo santykius ar vykdant operaciją arba vėliau. Numatomas kiekvienos priemonių rūšies atgrasomasis poveikis priklauso nuo įvertinto grėsmės, kad finansų sistema bus panaudota tokiais tikslais, lygio. Grėsmės lygis neišvengiamai kinta ir valstybės narės privalo užtikrinti, kad kiekvienu atveju būtų taikomos situaciją atitinkančios priemonės²⁶. Todėl manau, kad priimant sprendimą, kokio lygio deramo klientų tikrinimo priemones taikyti, visuomet būtina remtis patikrinamais pagrindais.

79. Mano nuomone, Pinigų plovimo direktyvos II skyrių („Deramas klientų tikrinimas“) ir 5, 7 straipsnių, 11 straipsnio 1 dalies ir 13 straipsnio santykį reikia aiškinti remiantis pareiga taikyti *standartinio* deramo klientų tikrinimo priemones.

23 — Žr. Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar* 38 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

24 — Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvos 2 straipsnio a punktas.

25 — Sprendimo *Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs*, C-59/12, EU:C:2013:634, 33 punktas.

26 — Žr., pavyzdžiui, Pinigų plovimo direktyvos 8 straipsnio 2 dalį ir 34 straipsnio 1 dalį, taip pat preambulės 22 ir 24 konstatuojamąsias dalis.

80. 7 straipsnyje išvardytos situacijos, kuriose savaime atsiranda pareiga taikyti standartinio deramo klientų tikrinimo priemonės, nes manoma, kad kyla pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmė, kuriai galima užkirsti kelią priemonėmis, nustatytomis 8 ir 9 straipsniuose²⁷. Tokios situacijos yra šios: a) verslo santykių užmezgimas; b) nenuolatinių sandorių, kurių vertė 15 000 EUR ar daugiau, vykdymas; c) įtariamas pinigų plovimas ar teroristų finansavimas; d) esama abejonių dėl anksčiau gautų klientų tapatybės duomenų teisingumo ar atitikimo. Taigi standartinio deramo klientų tikrinimo priemonės gali būti taikomos prieš užmezgant verslo santykius ar vykdant operaciją (7 straipsnio a ir b punktai) arba neatsižvelgiant į tai (7 straipsnio c ir d punktai). Pirmiausia 7 straipsnio c punkte nėra nieko, iš ko būtų galima suprasti, kad įtarimas dėl pinigų plovimo ar teroristų finansavimo turi kilti prieš užmezgant verslo santykius ar vykdant operaciją, o ne jų metu.

81. Pinigų plovimo direktyvoje sąvoka „įtarimas dėl pinigų plovimo ar teroristų finansavimo“ nėra apibrėžta. 22 straipsnio 1 dalies a punkte (dėl pareigos pranešti FŽP apimties) nurodyta, jog „įtarti“ nėra tas pats, kas „turėti pakankamai pagrindo įtarti“, kad atliekamas, buvo atliktas pinigų plovimas ar teroristų finansavimas arba mėginta jį atlikti, tačiau, mano nuomone, tas skirtumas negali būti aiškinamas kaip reiškiantis, jog 7 straipsnio c punkte „įtarimas“ yra visiškai subjektyvus dalykas. Mano manymu, įtarimas turi būti pagrįstas kokia nors objektyvia medžiaga, kurią galima peržiūrėti siekiant patikrinti Pinigų plovimo direktyvos 7 straipsnio c punkto ir kitų nuostatų²⁸ laikymąsi. Taigi, mano nuomone, „įtarimas dėl pinigų plovimo ar teroristų finansavimo“, kaip nurodyta 7 straipsnio c punkte, kyla pirmiausia tais atvejais, kai, atsižvelgiant į kliento individualias aplinkybes ir operacijas (tarp jų – susijusias su jo sąskaitos (-ų) naudojimu ir tvarkymu), yra patikrinamų pagrindų, įrodančių, kad kyla arba kils su tuo klientu susijusi pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmė.

82. Pagal Pinigų plovimo direktyvą nacionalinės teisės aktais turi būti nustatyta, kad kilus tokiam įtarimui (ir kitose 7 straipsnyje išvardytose situacijose) subjektai, kuriems taikoma direktyva, privalo taikyti standartinio deramo klientų tikrinimo priemonės, kurias, be kita ko, sudaro kliento tapatybės nustatymas ir patikrinimas (8 straipsnio 1 dalies a punktas), tam tikrais atvejais – tikrojo savininko tapatybės nustatymas (8 straipsnio 1 dalies b punktas), informacijos apie verslo santykių tikslą ir numatomą pobūdį gavimas (8 straipsnio 1 dalies c punktas), tęstinė verslo santykių ir jau sudarytų sandorių stebėseną (8 straipsnio 1 dalies d punktas). 8 straipsnio 1 dalies d punktas gali būti taikomas tik *ex post*. Kitų trijų rūšių priemonės gali būti taikomos bet kuriame etape. Tai atitinka 9 straipsnio 6 dalį, pagal kurią valstybės narės privalo reikalauti, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, deramo tikrinimo procedūras taikytų visiems naujiems klientams ir prireikus esamiems klientams, atsižvelgdami į grėsmės lygį. Tačiau valstybės narės privalo reikalauti, kad kliento ir tikrojo savininko tapatybė būtų patikrinta prieš pradėdant verslo santykius ar prieš vykdant sandorį (9 straipsnio 1 dalis).

83. Taigi 7, 8 ir 9 straipsniuose nustatytos aplinkybės, kuriomis, kaip numatė ES teisės aktų leidėjas, nacionalinės teisės aktais turi būti nustatytos „standartinės“ prevencinės priemonės, jeigu kyla pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmė, ir kurioms ES teisės aktų leidėjas nustatė tinkamas priemonės užtikrinti, kad ta grėsmė nepasitvirtintų.

84. Kitomis aplinkybėmis (atsižvelgiant, pavyzdžiui, į kliento, verslo santykių, produkto ar operacijos tipą²⁹) grėsmė gali būti mažesnė ar didesnė. 11 ir 13 straipsniuose atitinkamai aptartos tos situacijos ir iš valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad būtų taikomos skirtingų lygių deramo klientų tikrinimo priemonės.

27 — Gali būti ir kitų aplinkybių, kuriomis kyla tokia grėsmė.

28 — Kaip antai 22 straipsnio 1 dalies a punktas, 24 ir 27 straipsniai.

29 — Pažymėtina, jog, nors Pinigų plovimo direktyvoje terminas „produktas“, atrodo, nėra apibrėžtas, iš jo vartojimo konteksto galima suprasti, kad juo siekiama aprėpti įvairius finansinius ir komercinius pasiūlymus.

85. Tam tikromis 11 straipsnyje nustatytais sąlygomis 8 straipsnyje ir 9 straipsnio 1 dalyje nurodytos deramo klientų tikrinimo priemonės neturėtų būti taikomos tada, kai kitomis aplinkybėmis pagal 7 straipsnio a, b ir d punktus jos būtų privalomos. Šios sąlygos susijusios su situacijomis, dėl kurių ES teisės aktų leidėjas nusprendė, kad yra mažesnė pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmė, remiantis, pavyzdžiui, kliento tapatybe arba operacijos ar produkto verte ir turiniu.

86. Taip yra tuo atveju, kai subjekto, kuriam taikoma direktyva, klientas pats yra kredito ar finansų įstaiga, kuriai taikoma Pinigų plovimo direktyva. Pagal 11 straipsnio 1 dalį valstybės narės negali reikalauti, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva (kaip antai bankai), imtųsi deramo klientų tikrinimo priemonių pagal 8 straipsnį ir 9 straipsnio 1 dalį prieš savo klientus (kaip antai *Safe*) 7 straipsnio a, b ir d punktuose nustatytais aplinkybėmis.

87. Tai, kad pagal 11 straipsnio 1 dalį *reikalaujama*, kad subjektams, kuriems taikoma direktyva, nebūtų taikomos standartinio deramo klientų tikrinimo priemonės, o pagal kitas 11 straipsnio dalis (kaip antai 11 straipsnio 2 dalį) valstybės narės *gali* leisti supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones, šios išvados nekeičia. Tai, kad kitur 11 straipsnyje suformuluotas leidimas, rodo, jog valstybės narės turi galimybę nustatyti 11 straipsnyje numatytas supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones, standartinio deramo klientų tikrinimo priemones pagal 8 straipsnį arba sustiprinto ar griežtesnio deramo klientų tikrinimo priemones atitinkamai pagal 13 ir 5 straipsnius. Kaip suprantu, suformuluotas neigimas 11 straipsnio 1 dalyje reiškia, kad tuo atveju galimybių yra mažiau: taikomos supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemonės arba, jei tinka ir būtina, sustiprinto ar griežtesnio deramo klientų tikrinimo priemonės atitinkamai pagal 13 ir 5 straipsnius. Negali būti taikomos standartinio deramo klientų tikrinimo priemonės. Taigi, mano nuomone, 11 straipsnio 1 dalimi nedraudžiama taikyti griežtesnių 5 straipsniu grindžiamų nuostatų.

88. 11 straipsnio 1 dalyje numatyta nukrypti leidžianti nuostata grindžiama tuo, kad klientui pačiam taikoma Pinigų plovimo direktyva. Tas klientas privalo laikytis visų susijusių tos direktyvos reikalavimų, įgyvendintų nacionalinės teisės aktais, tarp jų – su deramu klientų tikrinimu susijusių reikalavimų, kuriuos jis turi taikyti savo klientams, ir vykdyti tos direktyvos pranešimo, priežiūros ir kitus reikalavimus. Tokiomis aplinkybėmis poreikis imtis prevencinių veiksnių yra mažesnis.

89. Tas pagrindimas atitinka ir 2012 m. FVDG rekomendacijas. 10 rekomendacijos aiškinamųjų pastabų 16 punkte pripažįstama, kad gali būti atveju, kai pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmė yra mažesnė, ir, atlikus tinkamą grėsmės analizę, galima leisti finansų įstaigoms taikyti supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemones³⁰. 17 punkte pateiktas aiškus pavyzdys dėl finansų įstaigų, kurioms pačioms taikomi 2012 m. FVDG rekomendacijas atitinkantys kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu reikalavimai; jos veiksmingai įgyvendina tuos reikalavimus ir yra prižiūrimos dėl tų pareigų vykdymo³¹.

90. Taigi manau, jog 11 straipsnio 1 dalyje atsispindi principas, kad deramo klientų tikrinimo priemonės turi būti proporcingos nustatytais grėsmėms³². Pagal 11 straipsnio 1 dalį daroma prielaida dėl mažesnės grėsmės, nes, *kadangi klientas yra subjektas, kuriam taikoma direktyva*, deramo klientų tikrinimo, pranešimo ir priežiūros priemonės jau įgyvendinamos siekiant sumažinti grėsmę, kurią gali kelti tas subjektas, kuriam taikoma direktyva, ir ypač to subjekto klientai. Taigi 11 straipsnio 1 dalimi siekiama suderinti veiksmingo reguliavimo, ekonomiškai efektyvaus grėsmės valdymo ir tinkamos bei proporcingos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmės prevencijos interesus.

30 — Taip pat žr. 2003 m. FVDG rekomendacijų 5 rekomendacijos 9 aiškinamąją pastabą.

31 — Taip pat žr. 2003 m. FVDG rekomendacijų 5 rekomendacijos 10 aiškinamąją pastabą.

32 — Žr. Pinigų plovimo direktyvos preambulės 22 ir 24 konstatuojamąsias dalis. Taip pat žr. 2012 m. FVDG rekomendacijų 1 rekomendaciją.

91. 11 straipsnio 1 dalis taikoma visiems subjektams, kuriems taikoma direktyva, net jei kai kuriems subjektams gali būti taikomos papildomos sąlygos, pavyzdžiui, remiantis Mokėjimo paslaugų direktyva, mokėjimo įstaigoms. Leidimas verstis mokėjimo įstaigų veikla subjektams išduodamas, jeigu jie laikosi Pinigų plovimo direktyvos reikalavimų. Jeigu planuoja pasitelkti registruotus tarpininkus, jie turi būti įsidięgę vidaus kontrolės mechanizmą reikalavimų laikymuisi tikrinti³³.

92. Tačiau, nepaisant Pinigų plovimo direktyvos, Mokėjimo paslaugų direktyvos ir kitų Sąjungos teisės aktų³⁴ taikymo, apsauga pagal galiojančius Sąjungos teisės aktus (ir nacionalinės teisės įgyvendinamuosius aktus) nuo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmės negali užtikrinti, kad grėsmė bus lygi nuliui³⁵.

93. Todėl 11 straipsnio 1 dalimi *nenukrypstama* nuo 7 straipsnio c punkto. Neatsižvelgiant į jokiais nukrypti leidžiančius nuostatus, išimtis ar ribas ir atitinkamai neatsižvelgiant į tai, ar klientas yra subjektas, kuriam taikoma direktyva, 7 straipsnio c punkte nustatyta, kad deramo klientų tikrinimo priemonės turi būti taikomos visais atvejais, kai yra įtarimų dėl pinigų plovimo ar teroristų finansavimo³⁶. Kitaip tariant, kilus tokiam įtarimui, valstybė narė negali leisti ar reikalauti, kad būtų taikomos supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemonės. Taigi, jeigu šioje byloje kompetentingas nacionalinis teismas nustatytų, kad BBVA ir du kiti bankai teisingai nustatė, jog dėl *Safe* buvo tokių įtarimų, pagal Sąjungos teisę nacionalinės teisės aktus (kiek įmanoma) reikia aiškinti kaip reiškiančius, jog pagal 7 straipsnio c punktą bankai privalėjo taikyti (bent jau) standartinio deramo klientų tikrinimo priemones³⁷.

94. Tai, kad klientas pats yra subjektas, kuriam taikoma Pinigų plovimo direktyva, taip pat nereikia, jog valstybė narė negali reikalauti taikyti tam klientui sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių, numatytų tos direktyvos 13 straipsnyje, jeigu, nepaisant Pinigų plovimo direktyva, Mokėjimo paslaugų direktyva ir kitais Sąjungos teisės aktais jau suteiktų garantijų, yra didesnė pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmė, kaip numatyta toje nuostatoje. 11 straipsniu nuo standartinio deramo klientų tikrinimo priemonių nukrypstama tik mažesnę grėsmę keliančiose situacijose. Kadangi jame nėra nuorodos į 13 straipsnį, jis neturi reikšmės deramam klientų tikrinimui, kuris privalomas kilus didesnei grėsmei.

95. Pagal 13 straipsnį reikalaujama, jog valstybės narės numatytų, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, atsižvelgdami į grėsmę, taikytų sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones pirmiausia situacijose, kurios dėl savo pobūdžio gali kelti didesnę pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmę, ir bent jau 13 straipsnio 2–4 dalyse išvardytose didesnę grėsmę keliančiose situacijose. Tarptautinių pinigų perlaidų siuntimas tose dalyse neminimas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nenurodė, kad būtų taikoma kuri nors iš šių dalių³⁸. Tačiau pagal 13 straipsnį

33 — Žr., pavyzdžiui, Mokėjimo paslaugų direktyvos 17 ir 21 straipsnius.

34 — Pavyzdžiui, kiti Sąjungos teisės aktai dėl kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu: 2006 m. lapkričio 15 d. Reglamentas (EB) Nr. 1781/2006 dėl mokėtojo informacijos, pateikiamos pervedant lėšas (OL L 345, p. 1), 2005 m. spalio 26 d. Reglamentas (EB) Nr. 1889/2005 dėl grynųjų pinigų, įvežamų į Bendriją ar išvežamų iš jos, kontrolės (OL L 309, p. 9), 2001 m. gruodžio 27 d. Reglamentas (EB) Nr. 2580/2001 dėl specialiųjų ribojančių priemonių, taikomų tam tikriems asmenims ir subjektams siekiant kovoti su terorizmu (OL L 344, p. 70; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 18 sk., 1 t., p. 207).

35 — FVDG taip pat laikosi pozicijos, kad rizikos vertinimu pagrįstas požiūris neužtikrina, kad visiškai nebus pažeidimų, ir gali būti atvejų, kai įstaiga ėmėsi visų pagrįstų priemonių grėsmei nustatyti ir sumažinti, bet ja vis tiek naudojamosi pinigams plauti ir teroristams finansuoti. Žr. FVDG gairių dėl rizika pagrįsto metodo bankininkystės sektoriuje (2014 m. spalio mėn.) 10 punktą.

36 — Šia prielaida remtasi Europos Parlamento pasiūlyme netaikyti (dabartiniame) 7 straipsnio c punktu nukrypti leidžiančios nuostatos; žr. pranešimą dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui, įskaitant teroristų finansavimą (COM(2004)0448 – C6-0143/2004 – 2004/0137(COD)), p. 43.

37 — Tai atitinka ir 2003 m. FVDG rekomendacijas. 5 rekomendacijos 13 aiškinamojoje pastaboje nustatyta, kad „[s]upaprastintos [deramo klientų tikrinimo] priemonės nepriimtinos, jeigu kyla įtarimų dėl pinigų plovimo ar teroristų finansavimo arba taikomi tam tikri didesnės grėsmės scenarijai“. Taip pat žr. 2012 m. FVDG rekomendacijų 1 rekomendacijos 2 aiškinamąją pastabą.

38 — Tiesa, valstybės narės privalo nustatyti panašias pareigas susiklosčius kitoms, 2–4 dalyse neišvardytoms, situacijoms, kurios kelia didelę pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmę ir kurios atitinka techninius kriterijus, nustatytus Komisijos įgyvendinimo priemonėse pagal 40 straipsnio 1 dalies c punktą. Kaip suprantu, tos įgyvendinimo priemonės dar nėra patvirtintos.

valstybėms narėms nedraudžiama savo nacionalinės teisės aktais, taikant grėsmę pagrįstą metodą, nustatyti kitų situacijų, kurios dėl savo pobūdžio sudaro didesnę grėsmę, ir todėl joms susidarius pateisinamas sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių taikymas ar netgi būtina tai daryti (neskaitant standartinio deramo klientų tikrinimo).

96. Taigi, neatsižvelgiant į Pinigų plovimo direktyvos 11 straipsnio 1 dalyje numatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, pagal 7 ir 13 straipsnius iš valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, tuomet, kai klientai patys yra subjektai, kuriems taikoma direktyva, taikytų: i) standartinio deramo klientų tikrinimo priemones pagal 8 straipsnį ir 9 straipsnio 1 dalį, kai yra įtarimų dėl pinigų plovimo ar teroristų finansavimo, kaip nurodyta 7 straipsnio c punkte, ir ii) sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones pagal 13 straipsnį esant jame numatytoms situacijoms.

97. Net jeigu valstybės narės tinkamai perkėlė 7, 11 ir 13 straipsnius į nacionalinę teisę³⁹, 5 straipsniu joms leidžiama priimti ar palikti galioti „griežtesnes nuostatas“, kuriomis siekiama sustiprinti kovą su pinigų plovimu ar teroristų finansavimu⁴⁰, ir patvirtinama, kad Pinigų plovimo direktyva numatytas tik minimalus suderinimo lygis⁴¹. Tos „griežtesnės nuostatos“, mano nuomone, gali būti susijusios su situacijomis, kurioms direktyva nustatomos tam tikros rūšies deramo klientų tikrinimo priemonės, ir su kitomis situacijomis, kurios, valstybių narių nuomone, kelia grėsmę.

98. 5 straipsnis įtrauktas į I skyrių („Dalykas, taikymo sritis ir sąvokos“) ir taikomas visoms „nuostatoms [Pinigų plovimo direktyvos] taikymo srityje siekiant užkirsti kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui“. Tad jis taikomas ne tik II skyriaus („Deramas klientų tikrinimas“) nuostatoms. Taigi valstybė narė gali numatyti, kad kredito įstaiga taikytų deramo klientų tikrinimo priemones mokėjimo įstaigai net tuo atveju, jeigu įvykdytos 11 straipsnio 1 dalies sąlygos (t. y. net ir tais atvejais, kai nėra įtarimų, kaip numatyta 7 straipsnio c punkte), ir kitose, 7 ir 13 straipsniuose neišvardytose, situacijose, kai tai pagrįsta ir kitais atžvilgiais atitinka ES teisę⁴².

99. Apibendrinant pažymėtina, kad tokiomis nuostatomis kaip Pinigų plovimo direktyvos 8 ar 13 straipsniai valstybėms narėms paliekama gana didelė veiksmų laisvė įgyvendinti tą direktyvą, konkrečiau kalbant, įvykdyti pareigą numatyti įvairių lygių deramo klientų tikrinimo priemones, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes ir į esminę pareigą įvertinti grėsmę ir priimti įstatymus, kuriais būtų reikalaujama taikyti priemones, proporcingas nustatytai grėsmei ir atitinkančias kitas pagal Sąjungos teisę vykdytinas pareigas. Taigi 5 straipsniu užtikrinama didesnė veiksmų laisvė, nes juo valstybėms narėms leidžiama priimti ar palikti galioti „griežtesnes nuostatas“, kai tai, jų nuomone, būtina, jeigu taip elgdamosi jos vykdo savo pareigas pagal Sąjungos teisę.

Ar kredito įstaigos gali prižiūrėti mokėjimo įstaigų įgyvendinamas deramo klientų tikrinimo priemones (antrojo klausimo a punktas ir c punkto ii papunktis)?

100. Antrojo klausimo a punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti kredito įstaigų priežiūros įgaliojimus pagal Pinigų plovimo direktyvą ir Mokėjimo paslaugų direktyvą, susijusius su mokėjimo įstaigų, kurios yra jų klientai, operacijomis, deramo klientų tikrinimo procedūromis ir priemonėmis. Antrojo klausimo c punkto ii papunkčiu, kuris yra glaudžiai susijęs, klausama, ar kredito įstaiga gali vertinti mokėjimo įstaigos taikomas deramo klientų tikrinimo priemones.

39 — Žr. šios išvados 54 punktą.

40 — Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar* 61 punktas.

41 — Žr. Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar* 61 punktą.

42 — Žr. šios išvados 108–119 punktus.

101. Kaip suprantu, šie klausimai pagrįsti prielaida, kad *Safe* sąskaitos buvo blokuotos, nes *Safe* nepateikė bankų prašytos informacijos dėl jos taikomų deramo klientų tikrinimo priemonių. Taigi blokavimą reikėtų laikyti priemone užtikrinti *Safe* pareigų pagal Pinigų plovimo direktyvą ir galbūt pagal Mokėjimo paslaugų direktyvą, kurios srityje kompetentingos yra tik kompetentingos institucijos, o ne bankai⁴³, vykdymą.

102. Nemanau, kad bankų veiksmus galima laikyti prižiūrimojo pobūdžio veiksmais. Pinigų plovimo direktyva nustatomi deramo klientų tikrinimo reikalavimai, taikomi subjektams, kuriems taikoma direktyva, o ne klientams *dėl jų klientų statuso*. Pagal direktyvą klientai neprivalo teikti subjektams, kuriems taikoma direktyva, informacijos, kurią tokie subjektai privalo gauti ir tikrinti, kad įvykdytų savo deramo klientų tikrinimo pareigas. Taigi, pavyzdžiui, 8 straipsnyje apibūdinti verslo santykių aspektai, apie kuriuos reikia gauti informaciją ir ją tikrinti. Ten nenurodyta, kad nacionalinės teisės aktais turi būti nustatyta, kad informacija turi būti gauta iš kliento ir kad klientas pagal tinkamai įgyvendinamą Pinigų plovimo direktyvą privalo vykdyti tokius prašymus (net jeigu klientas labai suinteresuotas tai daryti, kad išvengtų 9 straipsnio 5 dalyje nustatytų pasekmių)⁴⁴.

103. Taigi 9 straipsnio 5 dalies pirmoje pastraipoje išvardyti veiksmai (įskaitant atvejus, kai verslo santykiai jau užmezgti ir reikia juos nutraukti) reikalingi todėl, kad subjektas, kuriam taikoma direktyva, negali laikytis valstybių narių įgyvendintuose 8 straipsnio 1 dalies a–c punktuose nustatytų deramo klientų tikrinimo pareigų. Tokia pasekmė pateisinama kylančia grėsme, kad klientai, operacijos ir santykiai yra (ar gali būti) naudojami pinigų plovimo ar teroristų finansavimo tikslais.

104. 9 straipsnio 5 dalies taikymas nepriklauso nuo *priežasties*, dėl kurios subjektas, kuriam taikoma direktyva, negali įgyvendinti pagal 8 straipsnio 1 dalies a–c punktus reikalaujamų deramo klientų tikrinimo priemonių. Taigi tos aplinkybės, kad subjekto, kuriam taikoma direktyva, klientai nebendradarbiauja ir neteikia informacijos, kad tas subjektas galėtų vykdyti nacionalinės teisės aktus, kuriais įgyvendintas 8 straipsnis, nereikia ir ne visada pakanka, kad atsirastų 9 straipsnio 5 dalyje nurodytos pasekmės.

105. Tiesa, Pinigų plovimo direktyvos 37 straipsniu reikalaujama, kad kompetentingos institucijos veiksmingai stebėtų ir imtųsi būtinų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, įskaitant kredito įstaigas ir mokėjimo įstaigas, taikantys bet kuriems savo klientams deramo klientų tikrinimo priemones, laikytųsi tos direktyvos. Kaip nurodė generalinis advokatas Y. Bot, deramo klientų tikrinimo ir informacijos atskleidimo priemonių veiksmingumas užtikrinamas suteikiant kontrolės ir sankcijų skyrimo įgaliojimus kompetentingoms nacionalinėms institucijoms⁴⁵. Pritariu jam – deramo klientų tikrinimo, pranešimo, priežiūros ir stebėsenos priemonės kartu sudaro prevencines ir atgrasomąsias priemones, kad būtų veiksmingai kovojama su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu ir kad būtų užtikrinamas finansų sistemos tvirtumas ir vientisumas.

106. Tačiau tai nereiškia, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, veikdami pagal nacionalinės teisės aktus, kuriais įgyvendinami Pinigų plovimo direktyvos 8 ir 9 straipsniai, gali prisiimti priežiūros funkciją, kurią turi atlikti kompetentingos institucijos.

107. Tai taip pat nereiškia, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, gali trukdyti vykdyti priežiūros funkcijas, kurias pagal Mokėjimo paslaugų direktyvos 21 straipsnį mokėjimo įstaigų atžvilgiu turi vykdyti kompetentingos institucijos, kad patikrintų tos direktyvos II antraštinės dalies („Mokėjimo paslaugų teikėjai“) nuostatų laikymąsi⁴⁶. Nors tos institucijos pagal minėtą direktyvą⁴⁷ tam tikromis

43 — Žr. Mokėjimo paslaugų direktyvos 21 straipsnį.

44 — Taip pat žr. Pinigų plovimo direktyvos preambulės 10 konstatuojamąją dalį.

45 — Generalinio advokato Y. Bot išvados byloje *Jyske Bank Gibraltar*, C-212/11, EU:C:2012:607, 61 punktą.

46 — Į šią antraštinę dalį patenka Mokėjimo paslaugų direktyvos 17 straipsnio 1 dalis.

47 — Žr. Mokėjimo paslaugų direktyvos 17 straipsnio 6 dalį.

aplinkybėmis gali panaikinti tarpininkų, filialo ar pačios mokėjimo įstaigos registraciją, šie įgaliojimai gali būti vykdomi subjektams, kuriems taikoma direktyva, savo ruožtu taikant prevencines priemones ir kompetentingoms institucijoms įgyvendinant savo priežiūros įgaliojimus pagal Pinigų plovimo direktyvą.

Ar būtinas konkretus pateisinimas norint pasinaudoti teise imtis (sustiprinto) deramo klientų tikrinimo priemonių, ar pakanka to, kad klientas užsiima rizikinga veikla (antrojo klausimo b punktas)? Jeigu reikia konkretaus pateisinimo, kokie kriterijai taikomi (antrojo klausimo c punkto i–iii papunkčiai)?

108. Jeigu valstybės narės gali leisti ar reikalauti, kad kredito įstaigos taikytų deramo klientų tikrinimo priemones mokėjimo įstaigai, antrojo klausimo b punktu ir c punkto i–iii papunkčiais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tokias priemones galima pagrįsti vien bendru tos mokėjimo įstaigos vykdomos veiklos pobūdžiu, ar reikia nagrinėti konkrečius tos įstaigos veiksmus.

109. Reikėtų priminti, kad keliami klausimai susiję su ginču, kuriame dalyvauja subjektai, kuriems taikoma direktyva, teigiantys, jog deramo klientų tikrinimo priemones taikė pagal nacionalinės teisės aktus, taikomus situacijoms, kurios, teisės aktų leidėjo nuomone, sudaro didelę grėsmę (kaip antai pinigų perlaidų siuntimo paslaugų teikimas) ir kurios nepaminėtos 13 straipsnyje. Be to, jau aptariau, kas turi būti daroma, kai kyla įtarimų dėl pinigų plovimo, kaip nurodyta 7 straipsnio c punkte⁴⁸.

110. Todėl manau, kad antrojo klausimo b punktas ir c punkto i–iii papunkčiai susiję su aplinkybėmis, kuriomis valstybė narė veikia pasinaudodama Pinigų plovimo direktyva jai suteikta veiksmų laisve.

111. Valstybė narė, naudodamasi ta veiksmų laisve, vis dėlto turi tai daryti laikydamosi ES teisės, pirmiausia Sutartyse įtvirtintų pagrindinių laisvių⁴⁹. Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad kovos su finansų sistemos panaudojimu pinigų plovimui ar teroristų finansavimui tikslas, kuriuo pagrįsta Pinigų plovimo direktyva, turi būti įgyvendinamas kartu paisant kitų interesų, įskaitant laisvę teikti paslaugas. Taigi byloje *Jyske Bank Gibraltar* Teisingumo Teismas iš esmės konstatavo, kad galima apriboti laisvę teikti paslaugas taikant informacijos reikalavimą, „jeigu šiais teisės aktais nepažeidžiant Sąjungos teisės siekiama sustiprinti kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu veiksmingumą“⁵⁰. Kai (kaip šiuo atveju) ES teisė nevisiškai suderinta, nacionalinės teisės aktai, kuriais ribojamos pagrindinės laisvės, gali būti pateisinami, nes jie atitinka viršesnę reikalavimą, susijusį su viešuoju interesu, jeigu tas interesas dar nėra apsaugotas taisyklėmis, kurios taikomos paslaugų teikėjui jo įsisteigimo valstybėje narėje, jeigu tai tinkama siekiant užtikrinti, kad būtų pasiektas užsibrėžtas tikslas, ir imamasi tik būtinų veiksmų jam pasiekti⁵¹.

112. Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija ir kova su jais yra teisėti tikslai, susiję su viešosios tvarkos apsauga, ir jais galima pateisinti laisvės teikti paslaugas apribojimus⁵².

48 — Žr. šios išvados 81 ir 82 punktus.

49 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-438/08, EU:C:2009:651, 27 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

50 — Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar* 49 punktas, skaitomas kartu su 59 ir 60 punktais.

51 — Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar* 57–60 punktai (ir ypač 60 punkte nurodyta teismo praktika).

52 — Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar* 62–64 ir 85 punktai ir juose nurodyta teismo praktika.

113. Ar nacionalinės teisės aktais, kaip antai nagrinėjama šioje byloje, galima užtikrinti šio tikslo įgyvendinimą, nes jais padedama sumažinti grėsmę ir iš tikrųjų nuosekliai ir sistemiškai siekiama šio tikslo⁵³? Nacionalinės teisės aktai, kuriais numatytas tinkamas grėsmės vertinimas (taip pat dėl klientų, kurie yra mokėjimo įstaigos) ir didelė grėsmė, susijusi su tam tikro tipo (pavyzdžiui) klientu, šalimi, produktu ar operacija, ir kuriais dėl to leidžiama arba net reikalaujama, kad subjektai, kuriems taikoma direktyva, atlikę savo individualų grėsmės vertinimą, taikytų tinkamas deramo klientų tikrinimo priemones, man atrodo, atitinka šį reikalavimą.

114. Vertinant, ar nacionaliniai teisės aktai proporcingi, reikia nustatyti valstybės narės siekiamą apsaugos lygį, susijusį su nustatytu pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmės lygiu. Mano nuomone, Pinigų plovimo direktyva patvirtinama, kad valstybės narės gali, pavyzdžiui, nustatyti aukštesnio lygio apsaugą, nei pasirinko ES teisės aktų leidėjas, nustatyti kitas (didelę) grėsmę keliančias situacijas ir leisti arba reikalauti, kad būtų taikomos kitos deramo klientų tikrinimo priemonės nei numatytos toje direktyvoje.

115. Tokiais atvejais valstybės narės gali, pavyzdžiui, nustatyti konkrečias priemones, kurias reikia taikyti tam tikrose nurodytose situacijose, arba įgalinti subjektus, kuriems taikoma direktyva, remiantis tinkamu grėsmės vertinimu taikyti priemones, kurios laikomos proporcingomis tam tikroje situacijoje nustatytai grėsmei. Bet kuriuo atveju valstybės narės privalo užtikrinti, kad taikomos sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės būtų pagrįstos pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmės buvimo ir lygio vertinimu atsižvelgiant į klientą, verslo santykius, sąskaitą, produktą ar operaciją. Neatlikus tokio vertinimo, valstybė narė arba tam tikrais atvejais subjektas, kuriam taikoma direktyva, negali konkrečiu atveju nuspręsti, kokias priemones taikyti. Kai nėra pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmės, imtis prevencinių veiksmų tokiais (teisėtais) pagrindais negalima.

116. Atliekant tokį grėsmės vertinimą būtina atsižvelgti bent jau į visus svarbius faktus, galinčius parodyti tam tikro veiksmo, laikytino pinigų plovimu ar teroristų finansavimu, grėsmę (jos lygį). Tokia grėsmė (ir jos lygis) gali priklausyti, *inter alia*, nuo klientų, šalių ar geografinių vietovių, produktų, paslaugų, operacijų ar tiekimo kanalų. Taigi naudojantis bet kokia jau turima informacija gali prireikti išsiaiškinti, pavyzdžiui, kas dalyvauja perleidžiant turtą, to turto kilmę, perleidžiamas teises, ar yra žinoma apie nusikalstamą veiką, tam tikrų asmenų ir subjektų dalyvavimo įsigyjant turto, jį valdant, naudojant ar perleidžiant mastą, operacijos ar santykių tikslą, su turtu susijusios operacijos geografinę aprėptį, turto ar su juo susijusios operacijos vertę arba verslo santykių reguliarumą ar trukmę.

117. Atlikus tokį vertinimą, galima apskritai ir konkrečiais atvejais spręsti, kaip valdyti grėsmę taikant tinkamas priemones. Renkantis tokias priemones, – valstybėms narėms ir tam tikrais atvejais subjektams, kuriems taikoma direktyva, – būtina įvertinti, kiek nustatytoji grėsmė jau valdoma ir koks yra pageidaujamas apsaugos lygis, jau užtikrintas kitomis priemonėmis, įskaitant priemones pagal Pinigų plovimo direktyvą, Mokėjimo paslaugų direktyvą ir kitus ES (ar nacionalinės) teisės aktus. Tikriausiai mažai tikėtina, kad pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmę galima panaikinti vienintele deramo klientų tikrinimo ar kitokia priemone. Kaip tik iš ES teisės aktų matyti, kad valstybės narės privalo imtis daugelio įvairių priemonių tokioms grėsmėms pažaboti.

118. Be to, nacionalinės teisės akto proporcingumas taip pat priklausys nuo to, kiek juo numatytomis deramo klientų tikrinimo priemonėmis gali būti kišamasi į kitų teisių ir interesų apsaugą pagal Sąjungos teisę, kaip antai asmens duomenų apsaugą (Chartijos 8 straipsnis) ir toje pačioje rinkoje veikiančių subjektų laisvos konkurencijos principą. Jų tikslai turi būti suderinti su kitais teisėtais interesais.

53 — Sprendimo *Jyske Bank Gibraltar* 66 punktą ir jame nurodyta teismo praktika.

119. Galiausiai nacionalinės teisės akto proporcingumas priklausys nuo to, ar yra alternatyvių, mažiau ribojančių priemonių to paties lygio apsaugai užtikrinti. Taigi, pavyzdžiui, vietoj bendrojo įstatymo, kuriame daroma prielaida, kad tarptautinis pinigų perlaidų siuntimas visais atvejais kelia didelę grėsmę⁵⁴, mažiau ribojantį poveikį galėtų turėti įstatymas, kuriame būtų diferencijuojamos šalys, į kurias siunčiamos perlaidos (remiantis grėsme, susijusia su pinigų perlaidų siuntimu), arba reikalaujama, kad tokį diferencijavimą taikytų subjektai, kuriems taikoma direktyva, ir tuo įstatymu vis tiek būtų užtikrinamas valstybės narės pageidaujamas apsaugos lygis.

Deramo klientų tikrinimo priemonės ir asmens duomenų apsauga (trečiojo klausimo a ir b punktai)

120. Trečiojo klausimo b punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar pagal Asmens duomenų direktyvą valstybėms narėms draudžiama reikalauti, kad mokėjimo įstaigos pateiktų savo klientų tapatybės duomenis tiesiogiai su jomis konkuruojančioms kredito įstaigoms, kai pastarosios taiko sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones. Trečiojo klausimo a punktas panašus, nors jame nėra nuorodų į konkrečias Sąjungos teisės nuostatas ar mokėjimo įstaigos ir kredito įstaigų konkurencinius santykius (bet minimi per *Safe* sąskaitas pervestų lėšų gavėjų duomenys).

121. Kilo klausimų dėl trečiojo klausimo priimtumo, nes BBVA tvirtina, kad niekada neprašė *Safe* klientų ar pervestų lėšų gavėjų asmens duomenų, o prašė tik informacijos apie tarpininkus, kurie veikė *Safe* vardu ir naudojo *Safe* sąskaitomis.

122. Jeigu BBVA teisingai išdėstė faktus ir jie taip pat atitinka kitų dviejų bankų ir *Safe* ginčo aplinkybes, trečiasis klausimas iš tikro neatrodytų svarbus nagrinėjant ginčą pagrindinėje byloje. Tačiau remiantis nusistovėjusia praktika Teisingumo Teismas neturi tikrinti ir vertinti faktų, dėl kurių kilo ginčas. Tai nacionalinių teismų⁵⁵ užduotis, ir jų jurisdikcija šioje srityje reglamentuojama nacionalinės teisės aktais. Taigi į trečiąjį klausimą atsakysiu, kiek tai įmanoma.

123. Subjektams, kuriems taikoma direktyva, kaip antai kredito įstaigoms ir mokėjimo įstaigoms, gali prireikti rinkti ir tikrinti bent jau jų pačių klientų duomenis pagal Pinigų plovimo direktyvą arba, jeigu taikomos pagal tos direktyvos 5 straipsnį leidžiamos griežtesnės nuostatos, pagal kitas nacionalinės teisės taisykles, atitinkančias Sąjungos teisę. Jeigu reikia tvarkyti asmens duomenis, kuriems taikoma Asmens duomenų direktyva (Pinigų plovimo direktyva šiuo požiūriu nėra labai išsami), iš esmės taikomi abiejų direktyvų reikalavimai. Pinigų plovimo direktyvos preambulės 33 konstatuojamojoje dalyje tai patvirtinta dėl informacijos atskleidimo pagal 28 straipsnį. Be to, 48 konstatuojamojoje dalyje tai patvirtinta dėl pagrindinių teisių apsaugos, įskaitant asmens duomenų apsaugą pagal Chartijos 8 straipsnį.

54 — 2012 m. FVDG rekomendacijų 15 aiškinamojoje pastaboje, skaitomoje kartu su 14 aiškinamąja pastaba, pateikiama pavyzdžių, kuriais patariama dėl naudingų didelės grėsmės rodiklių. Tačiau 14 pastaboje aiškiai nurodyta, kad šie pavyzdžiai gali tikti ne visais atvejais. c punkte išvardyta: privačioji bankininkystė, anonimiškos operacijos, neakivaizdiniai verslo santykiai ar operacijos, iš nežinomų ar nesusijusių trečiųjų šalių gauti mokėjimai.

55 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Accor*, C-310/09, EU:C:2011:581, 37 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir Sprendimo *ProRail*, C-332/11, EU:C:2013:87, 30 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

124. Neįžvelgiu pagrindo laikyti, kad „klientas“ pagal 8 straipsnio 1 dalies a punktą⁵⁶ arba 13 straipsnį yra subjekto, kuriam taikoma direktyva, kliento klientas (ar klientai). Šios nuostatos iš esmės susijusios su subjekto, kuriam taikoma direktyva, ir jo kliento (klientų) santykiais ir sandoriais šių santykių kontekste. Žinoma, tiesa, kad 13 straipsnio 4 dalies c punkte išvardytos priemonės turto ir lėšų, susijusių su verslo santykiais arba sandoriu su politikoje dalyvaujančiais asmenimis, gyvenančiais kitoje valstybėje narėje ar trečiojoje šalyje, šaltiniui nustatyti. Tačiau prašyme priimti prejudicinį sprendimą nenurodyta, kad šioje byloje būtų tokia situacija.

125. Vis dėlto, mano nuomone, Pinigų plovimo direktyva nebūtinai draudžiama nacionalinės teisės aktais reikalauti ar leisti, kad subjektas, kuriam taikoma direktyva, pagrįstais atvejais gautų informacijos apie savo kliento klientus. Informacija apie tokius klientus gali būti svarbi vertinant, ar subjekto, kuriam taikoma direktyva, klientas, jo sandoriai ir verslo santykiai kelia pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmę.

126. Todėl nemanau, kad pagal Pinigų plovimo direktyvą subjektui, kuriam taikoma direktyva, nacionalinės teisės aktais negali būti leidžiama ar iš jo negali būti reikalaujama prašyti informacijos apie jo klientų klientus siekiant užkirsti kelią pinigų plovimui ar teroristų finansavimui. Atrodo, kad ir Asmens duomenų direktyva, ypač jos 7 straipsniu, nedraudžiama tokiais atvejais tvarkyti asmens duomenų.

127. Tačiau tokie nacionalinės teisės aktai turi atitikti kitas tos valstybės narės pareigas pagal ES teisę, įskaitant Asmens duomenų direktyvos ir Chartijos 8 straipsnio ir 52 straipsnio 1 dalies reikalavimus.

Išvada

128. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Audiencia Provincial de Barcelona* (Ispanija) klausimus atsakyti taip:

- Nepaisant 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui 11 straipsnio 1 dalyje numatytos nukrypti leidžiančios nuostatos, šios direktyvos 7 ir 13 straipsniais reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, jog subjektai, kuriems taikoma direktyva, situacijose, kai klientai patys yra subjektai, kuriems taikoma ta direktyva, taikytų i) standartinio deramo klientų tikrinimo priemones pagal 8 straipsnį ir 9 straipsnio 1 dalį, kai įtariamas pinigų plovimas ar teroristų finansavimas, kaip numatyta 7 straipsnio c punkte, ir ii) sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemones pagal 13 straipsnį jame numatytose situacijose.
- Pinigų plovimas ar teroristų finansavimas įtariamas, kaip nurodyta Direktyvos 2005/60/EB 7 straipsnio c punkte, pirmiausia tada, kai atsižvelgiant į kliento individualias aplinkybes ir operacijas (be kita ko, susijusias su jo sąskaitos (-ų) naudojimu ir tvarkymu) yra tam tikrų patikrinamų pagrindų, įrodančių, kad yra arba kils su tuo klientu susijusi pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmė. 11 straipsnio 1 dalimi nenukrypstama nuo 7 straipsnio c punkto. Neatsižvelgiant į jokiais nukrypti leidžiančias nuostatas, išimtis ar ribas ir atitinkamai neatsižvelgiant į tai, ar klientas yra subjektas, kuriam taikoma direktyva, 7 straipsnio c punkte nustatyta, kad deramo klientų tikrinimo priemonės turi būti taikomos visais atvejais, kai įtariamas pinigų plovimas ar teroristų finansavimas. Kilus tokiam įtarimui, valstybė narė negali leisti ar reikalauti, kad būtų taikomos supaprastinto deramo klientų tikrinimo priemonės.

56 — Vis dėlto pripažįstu, kad šią nuostatą reikėtų aiškinti kaip aprėpiančią ir visus tuos, kurių veiksmai, kai jie veikia kaip tarpininkai, yra susiję su subjekto, kurio vardu jie veikia, atsakomybe. 9 straipsnio 4 dalimi dėl sandorių, kurie vykdomi „paties kliento arba jo vardu“, patvirtinamas toks 8 straipsnio 1 dalies a punkto aiškinimas. Toks aiškinimas taip pat atitinka 2003 m. FVDG rekomendacijų 5 rekomendaciją ir jos 4 aiškinamąją pastabą, pagal kurią, jeigu klientas yra juridinis asmuo, jo tapatybės nustatymo ir tikrinimo priemonė, kaip deramo klientų tikrinimo priemonė, apima pareigą „[p]atikrinti, kad bet koks kliento vardu siekiantis veikti asmuo būtų tinkamai įgaliotas, ir nustatyti jo tapatybę“. Taip pat žr. 2012 m. FVDG rekomendacijų 10 rekomendacijos 4 aiškinamąją pastabą.

- Tai, kad klientas pats yra subjektas, kuriam taikoma Direktyva 2005/60/EB, nereiškia, jog valstybė narė negali reikalauti taikyti tam klientui sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonių, kaip numatyta tos direktyvos 13 straipsnyje, jeigu, nepaisant Direktyva 2005/60/EB ir kitais ES teisės aktais jau suteiktų garantijų, yra didesnė pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmė, kaip numatyta toje nuostatoje. 11 straipsniu nuo standartinio deramo klientų tikrinimo priemonių nukrypstama tik mažesnę grėsmę keliančiose situacijose. Kadangi jame nėra nuorodos į 13 straipsnį, jis neturi reikšmės deramam klientų tikrinimui, kuris privalomas kilus didesnei grėsmei.
- Net jeigu valstybės narės tinkamai perkėlė Direktyvos 2005/60/EB 7, 11 ir 13 straipsnius į nacionalinę teisę, 5 straipsniu joms leidžiama priimti ar palikti galioti griežtesnes nuostatas, kuriomis siekiama sustiprinti kovą su pinigų plovimu ar teroristų finansavimu, ir patvirtinama, kad Direktyva 2005/60/EB numatytas tik minimalus suderinimo lygis. Direktyvos 2005/60/EB 5 straipsnis taikomas ne tik tos direktyvos II skyriaus („Deramas klientų tikrinimas“) nuostatomis. Taigi valstybė narė gali numatyti, kad kredito įstaiga taikytų deramo klientų tikrinimo priemones mokėjimo įstaigai net tuo atveju, jeigu įvykdytos 11 straipsnio 1 dalies sąlygos, ir kitose, 7 ir 13 straipsniuose neišvardytose, situacijose, kai tai pagrįsta ir kitais atžvilgiais atitinka ES teisę.
- Valstybės narės, naudodamosi veiksmy laisve pagal Direktyvos 2005/60/EB 5 straipsnį, vis dėlto turi tai daryti laikydamosi ES teisės, pirmiausia Sutartyse įtvirtintų pagrindinių laisvių. Kai (kaip šiuo atveju) ES teisės aktai nevysiškai suderinti, nacionalinės teisės aktai, kuriais ribojamos pagrindinės laisvės, gali būti pateisinami, nes jie atitinka viršesnę reikalavimą, susijusį su viešuoju interesu, jeigu tai tinkama siekiant užtikrinti, kad būtų pasiektas jų tikslas, ir imamas tik būtinų veiksmy jam pasiekti.
- Vertinant, ar nacionalinės teisės aktai proporcingi, reikia nustatyti valstybės narės siekiamą apsaugos lygį, susijusį su nustatytu pinigų plovimo ir teroristų finansavimo grėsmės lygiu. Valstybės narės gali nustatyti aukštesnio lygio apsaugą, nei pasirinko ES teisės aktų leidėjas, nustatyti kitas (didele) grėsmę keliančias situacijas ir leisti arba reikalauti, kad būtų taikomos kitos deramo klientų tikrinimo priemonės. Valstybės narės privalo užtikrinti, kad taikomos sustiprinto deramo klientų tikrinimo priemonės būtų pagrįstos pinigų plovimo ar teroristų finansavimo grėsmės buvimo ir lygio vertinimu, atsižvelgiant į klientą, verslo santykius, sąskaitą, produktą ar operaciją. Renkantis, kokias priemones taikyti, – valstybėms narėms ir tam tikrais atvejais subjektams, kuriems taikoma direktyva, – būtina įvertinti, kiek nustatytoji grėsmė jau valdoma ir koks yra pageidaujamas apsaugos lygis, jau užtikrintas kitomis priemonėmis, įskaitant priemones pagal Direktyvą 2005/60/EB, 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje ir kitus ES (ar nacionalinės) teisės aktus. Nacionalinės teisės akto proporcingumas taip pat priklausys nuo to, kiek juo numatytomis deramo klientų tikrinimo priemonėmis gali būti kišamas į kitų teisių ir interesų apsaugą pagal ES teisę, kaip antai asmens duomenų apsaugą (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnis) ir vienoje rinkoje veikiančių subjektų laisvos konkurencijos principą. Galiausiai nacionalinės teisės aktų proporcingumas priklausys nuo to, ar yra alternatyvių, mažiau ribojančių priemonių to paties lygio apsaugai užtikrinti.
- Subjektai, kuriems taikoma Direktyva 2005/60/EB, negali trukdyti vykdyti priežiūros funkcijų, kurias pagal Direktyvos 2007/64/EB 21 straipsnį turi vykdyti kompetentingos institucijos, kad patikrintų pastarosios direktyvos II antraštinės dalies („Mokėjimo paslaugų teikėjai“) nuostatų laikymąsi. Nors tos institucijos pagal tą direktyvą tam tikromis aplinkybėmis gali panaikinti tarpininkų, filialo ar pačios mokėjimo įstaigos registraciją, šie įgaliojimai gali būti vykdomi subjektams, kuriems taikoma direktyva, savo ruožtu taikant prevencines priemones ir kompetentingoms institucijoms įgyvendinant priežiūros įgaliojimus pagal Direktyvą 2005/60/EB.

- Direktyva 2005/60/EB nebūtinai draudžiama nacionalinės teisės aktais reikalauti ar leisti, kad subjektas, kuriam taikoma direktyva, pagrįstais atvejais gautų informacijos apie savo kliento klientus. Tačiau tokie nacionalinės teisės aktai taip pat turi atitikti kitas tos valstybės narės pareigas pagal ES teisę, įskaitant 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, taip pat Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnio ir 52 straipsnio 1 dalies reikalavimus.